

ΜΕ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ 19ο ΧΡΟΝΟ

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» πορεύεται αισίως στη δέκατη ένατη χρονιά.

Ενηλικιώθηκε. Και καταξιωμένο στις καρδιές των απανταχού Ζαγορίσιων, ατενίζει με αισιοδοξία την παραπέρα πορεία του.

Η αισιοδοξία αυτή, εδράζεται στην, από χρόνο σε χρόνο, όλο και μεγαλύτερη αποδοχή και στήριξη του περιοδικού μας από νέους συνδρομητές και αναγνώστες. Έτσι μέσα στο 1995 οι νέοι συνδρομητές συμπατριώτες μας ξεπέρασαν τους πενήντα (τα ονόματά τους δημοσιεύουμε σε άλλη στήλη του τεύχους αυτού).

Αυξήθηκαν επίσης οι Ζαγορίσιοι, που μέσα από τις σελίδες του, καταθέτουν με γραπτά τους βιωματικές μνήμες, σχόλια, προτάσεις, ιστορικά γεγονότα και περιστατικά και κάθε τί που αναφέρεται στην πλούσια πολιτιστική, κοινωνική, λαογραφική παράδοση της περιοχής μας. Στο τομέα αυτόν πιστεύουμε πώς υπάρχουν μεγάλα περιθώρια, γιατί πλείστοι είναι οι Ζαγορίσιοι που έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στον εμπλουτισμό της ύλης του περιοδικού μας, καταθέτοντας τις απόψεις τους όχι μόνο για το χθες, αλλά και για το σήμερα και το αύριο.

Και το Ζαγόρι μας έχει χωρίς άλλο ένα ΑΥΡΙΟ. Παρά

την ερήμωσή των περισσότερων χωριών του, όλα δείχνουν, πως η προικισμένη από τη φύση και την ευποιΐα των προγόνων περιοχή μας, μπορεί να ξαναγίνει μια περιοχή ευζωίας και ευχάριστης διαβίωσης των κατοίκων και των επισκεπτών, που χρόνο με το χρόνο πολλαπλασιάζονται.

Το περιοδικό μας για μια τέτοια προοπτική αγωνίζεται με συνέ-

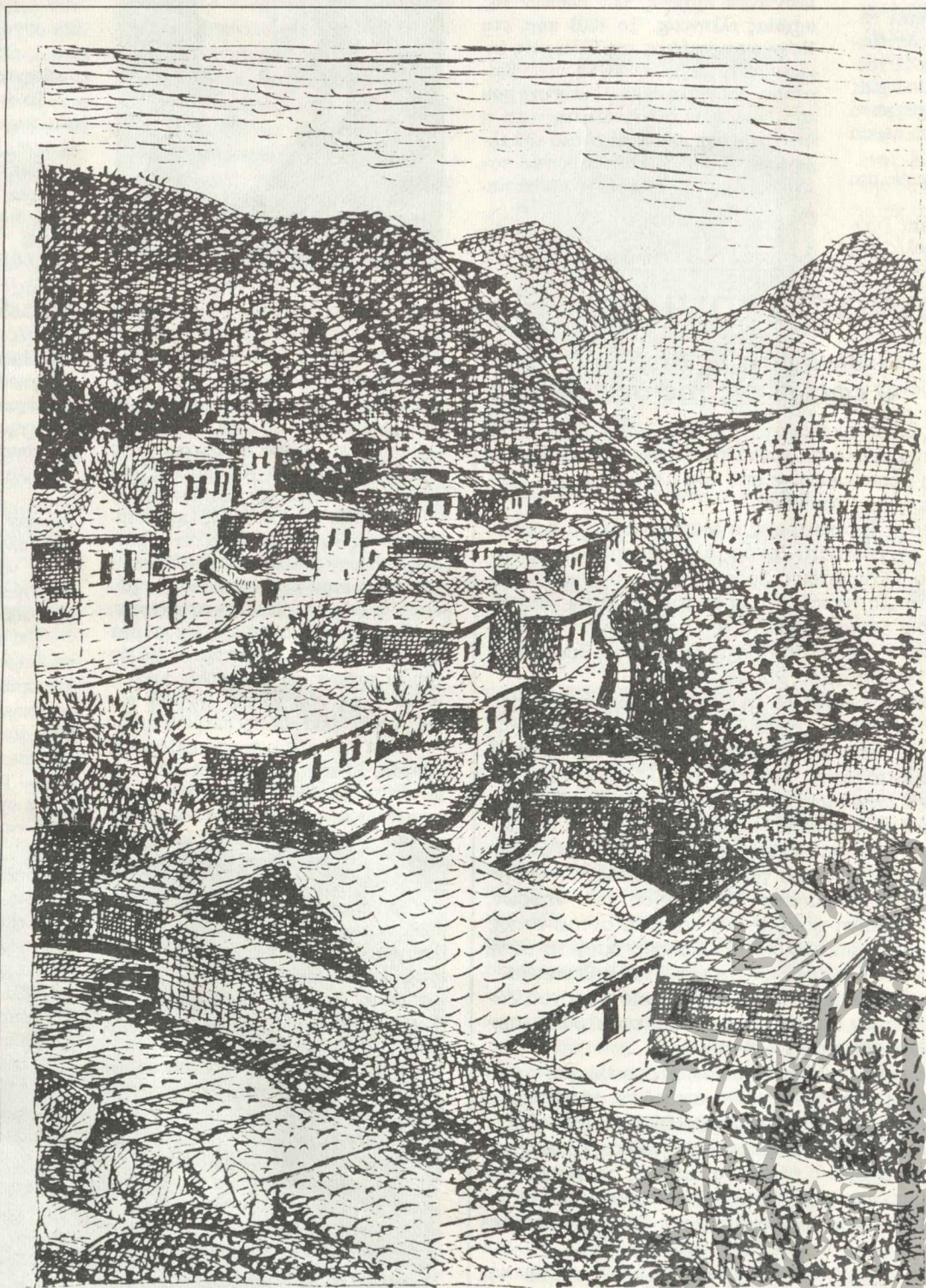
πεια, από τον πρώτο χρόνο της έκδοσής του και σ' αυτόν το δρόμο θα συνεχίσει με τη συμπαράσταση όλων των Ζαγορίσιων, όπου γης.

Για ένα Ζαγόρι του 2.000, αντίξιο της ιστορίας του και αυτών που την έγραψαν με την αγάπη και τον ιδρώτα τους.

Για ένα Ζαγόρι, που να παντρεύει το αύριο με το χθές, χωρίς να επιτρέψουμε μια όποια ανάπτυξη που θα ασεβούσε πάνω στην παράδοση και στις φυσικές και δομημένες ξεχωριστές ομορφιές του.

Μ' αυτά τα λίγα και με την ελπίδα πως «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» θα φτάνει κάθε μήνα και θ' αγγίζει τα μύχια της ψυχής όλο και περισσότερων Ζαγορίσιων, ΘΛΩΝ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ, ευχόμαστε το 1996 να είναι Καλή Χρονιά για όλους και για το Ζαγόρι μας.

Η.Σ.Ε.

(Από το βιβλίο του Βασίλη Χαρίση «Ζαγοροχώρια»)

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΔΟΥΚΑΣ: Αθάνατος του Ελληνικού Έθνους ευεργέτης και δάσκαλος

150 χρόνια από το θάνατό του

Ο Νεόφυτος Δούκας το «σέμνωμα της εκκλησίας της Ελλάδος», γεννήθηκε στα Άνω Σουδενά (Άνω Πεδινά) Ζαγορίου το 1760 και πέθανε στην Αθήνα στις 20 Δεκεμβρίου του 1845.

Πρόβαλε στο στερέωμα σαν μια προσωπικότητα ολόφωτη και πολύμορφη, η οποία άφησε ανεξίτηλα τα ίχνη

της Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

της στο πέρασμά της.

Το βαπτιστικό του όνομα ήταν Νικόλαος. Ορφανός από μικρός οδηγήθηκε από τη μητέρα του σε ηλικία 12 χρονών στον ηγουμένο της Ευαγγελιστρίας του χωριού του που έγινε μοναχός με το όνομα Νεόφυτος. Αργότερα, σε ηλικία 18 χρονών χειροτονήθηκε ιερέας.

Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο μοναστήρι.

Είκοσι χρονών κατέβηκε στα Γιάννινα για να φοιτήσει στις σχολές της

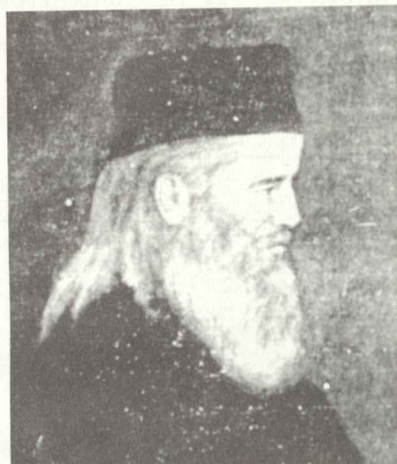
πόλης. Η φλόγα για μόρφωση και μάθηση κατέκαιγε την ψυχή του νεαρού ιερέα. Έτσι συνέχισε τις σπουδές του στο Μέτσοβο κοντά στον περίφημο δάσκαλο Δημήτριο Βαρδάκα του οποίου υπήρξε και προστατευόμενος για 4 χρόνια.

Λέγεται ότι πήγαινε από τα Άνω Σουδενά στο Μέτσοβο κάθε Δευτέρα και γύριζε το Σάββατο. Από το Μέτσοβο ταξίδευε στο Βουκουρέστι και παρακολούθησε ανώτερα μαθήματα στην περίφημη «Αυθεντική Σχολή» που διηύθυνε ο λόγιος Λάμπρος Φωτιάδης εξ Ιωαννίνων αρχηγός των σπαθιών της αρχαίας ελληνικής. Το 1803 πήγε στη Βιέννη ως ερμηνέας της Ελληνικής εκκλησίας. Η εκεί ελληνική παροικία βρισκόταν σε μεγάλη ακμή. Η υποδοχή που του έγινε ήταν ανεπανόλητη γιατί η φήμη του είχε ταξίδεψε σ' όλο τον ελληνισμό. Στο πρόσωπό του βρήκαν τον ιδανικό πνευματικό πατέρα και δάσκαλο.

Ο Κ. Σάβας γράφει «Δώδεκα έτη διέτριψεν εν Βιέννῃ διδάσκων μεν τας

ημέρας και ωφελών τους παίδας, γράφων δε τας νύχτας και εργαζόμενος αδιαλείπτως υπέρ της προόδου των ασπασταχού διδασκομένων ομογενών. Εδώ τύπωσε τα πρώτα του έργα όπως τη «Γραμματική Τερψιθέα» που τυπώθηκε έξι φορές.

Το 1815 γύρισε στο Βουκουρέστι

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΔΟΥΚΑΣ (1760-1845)

και ανέλαβε την διεύθυνση της Αυθεντικής Σχολής. Η δραστηριότητά του, η καταπληκτική μόρφωσή του, και η μεγάλη φήμη του συνετέλεσε στην αύξηση των μαθητών από εξήντα σε τετρακοσίους και το Πατριαρχείο Κων/πόλεως του απένειμε τον τίτλο του Αρχιμανδρίτη.

Η έκρηξη της Ελληνικής επανάστασης τον βρήκε να διασχίζει την Τρανσυλβανία σαν εθναπόστολος. Θέλησε να καταταγεί στον Ιερό λόγο του Υψηλάντη. Η ηλικία του όμως δεν το επέτρεπε.

Έτσι όλο το διάστημα του αγώνα επιψύχωνε με τους λόγους και τα βιβλία του. Τα τύπωνε και τα μοίραζε κυρίως στους νέους «για να μην ξεχνούν τον Θεό, την γλώσσα και την πατρίδα τους».

Μετά την σύσταση του Ελληνικού κράτους ξαναγύρισε στην πατρίδα και μολοντί εβδομήντα χρονών δίδαξε στο ορφανοτροφείο της Αίγινας και αργότερα στο Ναύπλιο ημερεύοντας με την καλοσύνη και την αγάπη του τις άγριες ψυχές πάντας χωρίς μισθό.

Στο σοφό γέροντα έφτανε ένα πιάτο όσπρια και λίγο μαύρο ψωμί. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του έρχεται στην Αθήνα. Μαζί με τον Γ. Γεννάδιο εργάστηκε «σπουδαία» και βοήθησε «ιδιαζόντως» στην ίδρυση της Ριζαρείου Σχολής όπου διορίστηκε διευθυντής.

Πάμπλοτος, στερούνταν τα πάντα και απάθαν χωρίς να βρεθούν ούτε έξοδα της κηδείας του.

Ο Δούκας «απέκτησεν εντίμως, πένης εκ πενήτων γεννηθείς, κολοσιαίων, ως προς το επάγγελμά του κατάστασιν. Αλλά «υπέρ τας εκατόν πενήντα χιλιάδες δραχμιάς εδωπάτησεν εις τα δωρεάν διανεμηθέντα βιβλία του.

«Επί τέλους δε ευεργετών εξηντήληθον όσους, ώστε επ' εσχάτων των ημερών του επένετο: επ' εσχάτων εκ πλουσίον κατέστη πενήστατος κατά

προαίρεσιν, δια τας ευεργεσίας του προς την πατρίδα, και ουδέ τα προς τρυφήν, ουδέ τα προς τρυφήν, ουδέ τα προς ταφήν κατά τον θάνατόν του, των ευεργετησάν» (Χ. Παμπόνη).

Η κηδεία του έγινε πάνδημος με αντιπροσωπεία της Βουλής. Ετάφη στον περίβολο της Ριζαρείου κατά την επιθυμίαν του. Την επομένη η Βουλή με ψήφισμα ανέγραψε το όνομά του μεταξύ των ευεργετών της Ελλάδος.

— Ο μαθητής και βιογράφος του Γ. Γαζής γράφει: «...ούτος εδοξάσθη διότι αφιέρωσε όλως τας στιγμάς της ζωής του ευεργετών την Ελλάδα, διδάσκων και συγγράφων παλαιών, βοηθών, ελεών, φρονίζων και άπασαν την περιουσίαν του χαρίζόμενος.

Το έργο του Ν. Δούκα είναι τεράστιο καθώς οι γνώσεις του ήταν πολύπλευρες.

Εκτός από τη Γραμματική Τερψιθέα ανφέρω τη δεκάτομη παράφραση του Θουκυδίδη με σημειώσεις και σχόλια το δίτομο «Ευτρόπιος», το ερτάτομο «Αφρανός», το τρίτομο «Δίον ο Χρυσόστομος», το «Μάξιμος ο Τύριος» το κ. Απολλόδοτος» το δεκάτομο «Αττικοί ρήτορες» μαζί με ένα ειδικό λεξιλόγιο, το «Ηρωδιανός», το «Αισχίνης ο Σωκρατικός» το Εγχειρίδιο Ελληνικών διαλόγων «Φοίνιξ» και αμέτρητα άλλα συγγράμματα, λογική, ρητική, φυσική, μεταφυσική ρητορική, επιστολές, και πολλά άλλα.

— Η ευχέρεια του Δούκα στο γράφειν επαινέθηκε ιδιαίτερα ο Δημ. Βαρδάκας γράφει ότι ο Δούκας «οσάκις ήθελε να γράφει ελάμβανε τον χάρτην και έγραφεν. Ούτε λεξικά ούτε εκδόσεις, ούτε κόβητοι, ούτε μύθητοι.

Επί των γονάτων του ο χάρτης, εις την δεξιάν του ο κάλαμος και η αγαστή του όρνις επί του ώμου ή εις το κόλπωμα του καθιστού του. Ιδού όλη η βιβλιοθήκη του μακαρίου ανδρός, όλοι αι πηγαί και τα βοηθήματά του...».

— Το χωριό του το ενεργήσε όσο ζούσε στέλνοντας για τη σχολή του το 1832 «γρόσια 1550 και συλλογή βιβλίων αξίας 3.000 γρ. προς καταρτισμόν βιβλιοθήκης, και στα Γιάννινα αφιέρωσε το 1845, 45 σώματα του Αριστοφάνη.

Σήμερα στο κλειστό γραφείο του Δημοτικού Σχ. Άνω Πεδινών οι Σουδενιώτες φυλάσσουν σαν κόρη οφθαλμοί τη βιβλιοθήκη του ΝεοφύτουΔούκα.

Σπάνιες και πολύτιμες εκδόσεις περιμένουν την αξιοποίησή τους.

Ονειρεύονται την ώρα που σε μια σύγχρονη αίθουσα θα εκτεθούν τα βιβλία του για τους ειδικούς και τους φιλομαθείς.

Οι Ζαγορίσιοι περιμένουν κάποιο έμπρακτο «αναγνώριση» της τεράστης προσφοράς του Δούκα και ίσως κάποια οφειλόμενη ανταπόδοση ενισχύοντας και βοηθώντας τους τοπικούς φορείς στη δημιουργία ενός Πνευματικού Κέντρου στη γενέτειρά του που θα προβάλει και όλο το πνευματικό δυναμικό του Ζαγορίου χώρου.

ΤΟ ΘΥΡΩΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΟΒΡΑΣ

Γράφει η Μαρία Τσούπη-Ρέμου*

«..... ένα τοπίο δεν είναι, όπως το αντιλαμβάνονται μερικοί, κάποιο, απλώς, σύνολο γης, φυτών και υδάτων» είναι η πρόβλη της ψυχής ενός λαού επάνου στην ύλη...» Οδυσσεύς Ελύτης

Σε τούτο τον τόπο έλαχε ν' αντιπτεστεί πάντα στη μαγία των καιρών και συχνά στη βία του κατακτητή. Κι αν τα στοιχεία της φύσης μας θέριεψαν, οι προσπάθειες για λευτεριά έγιναν έκφραση καλλιτεχνική που πήγασε μέσα από τη λαϊκή ψυχή. Έγιναν ιδέες και σύμβολα που ενυπάρχουν ασυνείδητα στη σκέψη και που μέσα από την τέχνη επαναλαμβάνονται διαχρονικά. Και η πέτρα με την αντοχή της στάθηκε βοηθός σε τούτον τον αγώνα κι έγινε αφορμή ν' αποτυπώσει ο λαϊκός τεχνίτης με την ανώνυμη συνήθως προσφορά του αυτά τα σύμβολα και να γίνει ο εκφραστής των αντιλήψεων και των ανησυχιών του ελληνισμού.

Έτσι η λιθογλυπτική θα φτάσει στην Ήπειρο σε μεγάλη ακμή και τα Ζαγοροχώρια συγκεκριμένα θα γίνουν ο χώρος όπου αυτή θα δώσει σημαντικά δείγματα της. Ανάμεσα σ' αυτά και το θύρωμα του Αγίου Νικολάου Δοβράς, που αιώνες τώρα στέκει εκεί άθικτο σε πείσμα των καιρών. Και αν ο κατακτητής τον Ιούλιο του 43 έκασε και κατάστρεψε, αυτό δεν τ' άγγιξε ο αφανισμός. Αναλλοίωτο κι ολόρθο βρίσκεται εκεί στην καρδιά του χωριού θύμησιν τρανή περασμένων εποχών.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που αναφέρει ο ντόπιος συγγραφέας Φ. Τζιόβας στο βιβλίο του *Χρόνικό της Δοβράς (1856-1859)* η εκκλησία χτίστηκε το 1778 και το τέμπλο της ήταν της ίδιας τεχνοτροπίας με αυτό της Μητρόπολης των Γιαννίνων. Η εικόνα δε του Αγίου Νικολάου κατάφορτη από ασήμι και χρυσάφι κυριαρχούσε πάνω

του, ενώ στους δύο ορόφους του γυναικωνίτη υπήρχαν θαυμάσιες τοιχογραφίες. Το δάπεδο ήταν στρωμένο με μαυρόπλακες που τη συνεχία τους διέκοπτε στο κέντρο το ομφάλιο με το σκαλιστό δικέφαλο αετό.

Σήμερα εκτός από το θύρωμα, ό,τι απέμεινε από το αρχικό κτίσμα είναι ένα μεγάλο μέρος τις ανατολικής όψεως με προεξέχουσα την ημικυκλική κόγχη του ιερού και τμήματα μόνο από τις άλλες πλευρές.

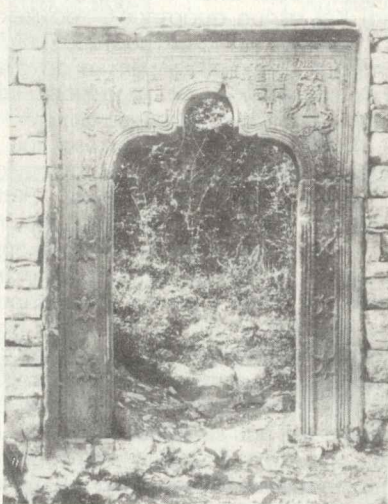
Η εκκλησία διέθετε δύο εισόδους: η μια στο δυτικό τοίχο οδηγούσε στο γυναικωνίτη και η άλλη στο νότιο αντιστοιχούσε στην είσοδο για τον κυρίως ναό.

Το εξεταζόμενο θύρωμα είναι της Ν. πλευράς και αποτελείται από τρία λίθινα τμήματα: από το μονόλιθο υπέρθυρο και από τις δύο παραστάδες, *ορθάρια*. Αυτές έχουν πλάτος 23 εκ. και ύψος 1,24 μ., ενώ το πάχος του λίθιου είναι 17 εκ. Η είσοδος χαμηλή και στενή είναι τυπικό δείγμα της εποχής, ώστε να μη επιτρέπει στους κατακτητές να εισέρχονται έφιπποι. Παράλληλα ως μέτρο έχουμε τη χρήση της *αθροώπινης κλίμακας* στην αρχιτεκτονική του, που διακαίολογεί το μέγεθος και τη μορφή του θυρώματος. Στο άνοιγμά του δηλ. βλέπει κανείς το σχήμα του ανθρώπινου σώματος: το μικρό τόξο πλαισιώνει το κεφάλι και το άνοιγμα πλατύνει στο ύψος των ώμων. Εξ άλλου το σχήμα αυτό ήταν συνηθισμένο στην αρχιτεκτονική και διακοσμητική των χρόνων της Τουρκοκρατίας και το συναντούμε σε εξωτερικές πόρτες ή διαφράγματα αρχοντικών, σε φεγγίτες και αλλού.

Το υπέρθυρο χαρακτηρίζεται για το λεγόμενο *διτλής καμπυλότητας* ή κοιλόκυρτο ή τριόλοβο τό-

ξο. Ο τύπος αυτός είναι συνηθισμένος στην εκκλησιαστική αρχιτεκτονική της Τουρκοκρατίας και φανερώνει για άλλη μια φορά την επαφή του χριστιανικού κόσμου με το μουσουλμανικό τουλάχιστον στον τομέα της τέχνης.

Αλλά ζωηρό ενδιαφέρον παρουσιάζει η λιθανάγλυφη διακόσμηση του θυρώματος, που όσο κι αν είναι απλούστερη σε σύγκριση με άλλα θυρώματα της περιοχής, ωστόσο δεν παύει ν' αποτελεί ένα δείγμα της λαϊκής λιθογλυπτικής που ακμάζει στην Ήπειρο κατά τα τέλη του 18ου αι. και στις αρχές του

Αδιαφιλόνικη σιγουριά: η πέτρα.

19ου αι. Οι πελεκάνοι ή πετράδες, αποτελώντας μέλη της κομνηνιακής των χτισμάτων, περιόδευσαν σ' ολόκληρη την Ελλάδα, αλλά και έξω απ' αυτήν, κάνοντας γνωστή την τέχνη τους μέσα από πολλές μορφές ανάγλυφων, όπως σε βώσες, θυρώματα, φεγγίτες, κτητορικές ενεπίγραφες πλάκας και διακοσμητικά ανάγλυφα εκκλησιών.

Αλλά ιδιαίτερη έμφαση παρατηρείται στο διάκοσμο της εισόδου, μιας και αυτή αποτελεί το διαχωριστικό ορόσημο ανάμεσα στον έξω κόσμο και στην εστία της προσωπικής ζωής, αν πρόκειται για σπίτι, ή τον οίκο του θεού, αν πρόκειται για εκκλησία. Ωστόσο η εμφάνιση των λιθογλυπτών στο εξωτερικό των κτισμάτων δεν καλύπτει μόνο ανάγκες αισθητικές, αλλά έχει την έννοια της προστασίας τους από δαιμονικές και κακοποιές δυνάμεις. Έτσι τα περισσότερα θέματα από κτούν ένα χαρακτήρα συμβολικό-αποτροπιακό.

Στο θεματολόγιο λοιπόν της διακόσμησης του θυρώματος του Αγίου Νικολάου Δοβράς δεν υπάρχει καμία σύνδεση μεταξύ του υπέρθυρου και των παραστάδων. Το όλο το σχήμα όμως περιτρέχει

γραμμικό ανάγλυφο περίγραμμα, που γίνεται κυματιστό στο εσωτερικό μέρος καθώς ακολουθεί τη γραμμή του *διτλής καμπυλότητας* τόξου. Στις παραστάδες δε το κενό που αφήνει το περίγραμμα αυτό καλύπτεται από απλά διακοσμητικά ανάγλυφα, δηλ. από δύο ημικύκλια ενωμένα σε χιαστί διάταξη και συμμετρικά τοποθετημένα και στις δύο.

Πάνω σ' αυτές στηρίζεται το υπέρθυρο, που το μονόλιθο λιθανάγλυφο του κυριαρχεί, καθώς καταργείται ο αποσπαιμένος διάκοσμος των παραστάδων. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι η συμμετρία γύρω από ένα νοητό κάθετο άξονα που χωρίζει την επιφάνεια σε δύο ίσα τμήματα και που όλα τα θέματα διατάσσονται αριστερά και δεξιά του. Η διάταξή τους σε ζώνες είναι ένας βασικός κανόνας της μορφής της διακόσμησης που βρίσκει εφαρμογή στο θύρωμα του Αγίου Νικολάου. Έτσι στην κάτω ζώνη που βρίσκεται στη βάση του υπέρθυρου ο λαϊκός τεχνίτης σκαλίζει δεξιά και αριστερά **κυπαρίσσι** και στην κορυφή του **πουλί** που ραμφίζει σταφύλι. Το μοτίβο αυτό είναι ένας εντελώς συμβατικός διακοσμητικός τύπος, σε μια προσπάθεια του πελεκάνου να καλύψει το επίμηκες τμήμα του μονόλιθου.

Το κυπαρίσσι, δέντρο αιωνόβιο και αειθαλές, από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους συμβόλιζε την αθανασία και την αιωνιότητα. Στα νεότερα χρόνια καθιερώναται ως σύμβολο της ανδρικής χάρις και κορμιοστασίας, όπως εκφράζεται στα δημοτικά μας τραγούδια. Τα πτηνά εξ άλλου είναι θέμα αγαπητό στη λαϊκή λιθογλυπτική της Ήπειρου. Συνήθως τα βρίσκουμε αντιμέτωπα (ανταπώ) να ραμφίζουν σταφύλια. Έχουν μια μακαρώνη εικονογραφική παράδοση που ξεκινάει από τα παλαιохριστιανικά χρόνια ως σύμβολο της ψυχής που ανέρχεται προς το Θεό. Στα μεταβυζαντινά χρόνια η εκκλησιαστική βυζαντινή από την οποία δανείζεται πολλά από τα θέματα της η λιθογλυπτική, καθιερώνει τα ραμφίζοντα σταφύλια πτηνά ως ένα από τα βασικότερα θέματα της διακόσμησης των διάσηλων κυρίως του τέμπλου.

Στην κεντρική και σημαντικότερη ζώνη του υπέρθυρου κυριαρχεί ο **σταυρός**, ως το κατεξοχήν θρησκευτικό σύμβολο. Η επανάληψη του τονίζει το φυλακτικό και ταυτοχρόνα αποτροπιακό του ρόλο. Συμμετρικά τοποθετημένοι δεξιά και αριστερά από το βαθύ ημι-

Συνέχεια στην 4η σελ.

ΤΟ ΘΥΡΩΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΟΒΡΑΣ

Συνέχεια από την 3η σελ.

κυκλικό τόξο δυο μεγάλοι ισοσκελείς με βάση σταυρού και με τα γνωστά μονογράμματα IC/XC/NI/KA. Ένας μικρότερος σταυρός στη στέγη του τόξου διαχωρίζει την ανάγλυφη χρονολογία: *1778 Οκτωβ. Η*. Δύο δικέφαλοι αετοί τέλος, αδρά πελεκημένοι, κλείνουν τη σύνθεση και καλύπτουν με ευρηματικότητα το κενό που αφήνουν τα υπόλοιπα θέματα. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, η εικονογραφία του δικέφαλου μέσα από τη λαϊκή μας τέχνη, συνδέθηκε με τη Βυζαντινή αυτοκρατορία ως σύμβολο με εθνική σημασία, που αναθεματίζεται τις ελπίδες για λευτεριά. Μια λιθανάγλυφη τέλος επιγραφική στην ανώτερη ζώνη γράφει:

ΑΝΗΓΕΡΘΗΘΗΣ ΝΑΟΣ
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΘΑΜΑ-
ΤΟΥΡΓΟΥ ΜΗΡΟ

δηλ. Ανιγέρθη ο θεός ναός του Αγίου Νικολάου του θαυματουργού Μύρων (της Λυκίας, όπου ο Αγ. Νικόλαος διτέλεσε επίσκοπος).

Το όλο θύρωμα λιτό και αδρά σκαλισμένο αναδεικνύει τα θέματα του με την κάθε λεπτομέρεια, καθώς είναι τοποθετημένο στην προσηλιακή πλευρά του χτίσματος και ο τεχνίτης γνωρίζει το ρόλο του φωτός και της οικίας στην επιφάνεια. Και είναι για άλλη μια φορά η ξεχωριστή ευαισθησία και φαντασία του που μορφοποίησε κοινές φόρμες και πρόσθεσε ένα ακόμα ξεχωριστό έργο στο χώρο της λαϊκής καλλιτεχνικής δημιουργίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΑΡΓΥΡΗ ΠΕΤΡΩΝΩΤΗ, Λιθανάγλυφα θυρώματα εκκλησιών Δυτικής Θεσσαλίας με νεοκλασικές επιδράσεις, Ανθρωπολογικά 1 1982.
2. ΠΟΠΗ ΖΩΡΑ, Νεοελληνική χειροτεχνία, (κεφ. Λιθογλυπτική), Αθήνα 1969.
3. ΠΑΖΑΡΑ Θ. «Ανάγλυφες σαρκοφάγοι και επιτάφιας πλάκες της μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου στην Ελλάδα», Αθήνα 1988.
4. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ Κ. «Ο Χριστιανικός ναός και τα τελούμενα εν αυτό»,
- Εν Αλεξανδρεία εκ του Πατριαρχικού τυπογραφείου, 1922.
5. Φ. ΤΖΙΟΒΑ «Το χρονικό της Δοβράς», Γιάννινα 1981.

*Η ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΠΗ-ΡΕΜΟΥ είναι φιλόλογος και υπηρετεί με απόσπαση στον Τομέα Αρχαιολογίας της Φιλκής Σχολής του Παν/μίου Ιωαννίνων.

ΒΥΡΩΝΑ Δ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΗ

«Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ» (ΑΘΗΝΑ 1994)

Σχόλια Βασίλη Χαρίση, αρχιτέκτονα

Τελευταία, έφτασαν στα χέρια μου δυο φωτοτυπημένοι τόμοι του συναδέλφου Αρχιτέκτονα και φίλου Βύρωνα Δ. Χρηστιάδη, με τίλο «Η Αρχιτεκτονική του χωριού Κουκούλι Ζαγορίου», που «κυκλοφόρησε» το 1994, και περιέχει 700 περίπου σελίδες από κείμενα, ωραία σχέδια και φωτογραφίες. Από το πρώτο ξεφύλλισμα το έργο αυτό δείχνει ότι αποτελεί μια σοβαρή συμβολή στο να γίνει γνωστή μια από τις πιο καταξιωμένες αρχιτεκτονικές εκφράσεις του Ηπειρωτικού χώρου. Έτσι, το Ζαγόρι, ακόμα και μέσα από το ρόλο της ερήμωσης που του έχουν αναθέσει τα σημεία των καιρών», εξακολουθεί να διδάσκει.

Πρέπει να ομολογήσω πως, με το πρώτο ψάξιμο, ξανάζησα το Ζαγόρι. Χάρηκα την αρχιτεκτονική και πολεοδομική του ομορφιά ως ύμνο στο συνταίριασμα της πέτρας με την πέτρα. Λυπήθηκα για την κατάντια όπου το έφεραν οι «σοφοί-άσοφοι» μέσα από τα προγράμματα της ανάπτυξης μας ώστε να δείχνει σήμερα αυτόν ρακένδυτο «βασιλεύς». Ξαφνιάστηκα, παρόλο που για πολλά χρόνια ασχολήθηκα με την αρχιτεκτονική του Ζαγορίου, για «το μουσικό» του που χάνεται στη μακρινή αρχαιότητα, και από σεμνότητα «κρύπτεσθαι φιλεί». Στοχάστηκα τον πλούτο της ψυχής του (αυτόν που νεοελληνιστί τον αποκαλούμε φτώχεια). Και, ακόμα, αμάρτησα ως αρχιτέκτονας, γιατί ζήλωσα τον ανώνυμο Ηπειρώτη μάστορα (μάλιστα-μαέστρο) που μπόρεσε και έχτισε καλύβια και αρχοντικά, αυλόθυρες και καλντερίμια εκκλησιών, καμπαναριά και βρύσες, ικανά, εκ μέρους των πετρών δώσουσι φωνήν».

Νομίζω πως η αρχιτεκτονική του Ζαγορίου τράφηκε από ένα αρχέγονο «μουσικό» που συνιστά και τη βαθύτερη ρίζα της συνολικής του έκφανσης. Πιστεύω πως γαλουχήθηκε από πανάρχαια πρότυπα, όπως η καλύβα, των πρώτων κτηνοτρόφων της Πίνδου (που σήμερα ως «οντά» την αποκαλούν «σπιτομάνα»), ο προϊστορικός οικισμός της Βίτσας, και κτίρια όμοια με το «μεγάρο» της Πρίνης [βλ. Πιν.Α1/2,Α/Α 5/100] που όμοια του βρέθηκαν στο Αγρίνιο και στο Αργυρόκαστρο. Δηλαδή, πρότυπα που η γεωγραφική απομόνωση των ορεισίων κατοίκων του και ο συντηρητισμός τους χάλκευσαν ιστορικά ως αδιάλειπτη συνέχεια, μέχρι που εισέβαλαν τα γρόσια και τα νέα συνήθεια των απανταχού ξεντεμένων Ζαγορισιών. Γι' αυτό πιστεύω πως το «μουσικό» της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας του Ζαγορίου δεν μπορεί να αποκαλυφθεί μόνο μέσα από την επιστημονική «ανατομία». Πιστεύω πως πρέπει ακόμα κανείς να «αφουγκρατεί» τον απόηχο που αναδύει το ήθος του τόπου, η ανέχεια η δύναμη της καρτερίας για την ξενιτιά, τα όνειρα που γράφτηκαν στο κέντημα, στο τραγούδι, στο χορό αλλά και ο λόγος που επέβαλε να γίνει το μοιρολόι τραγούδι...

Διαβάζοντας τους δυο τόμους θα μπορούσα να σημειώσω πως οι πληροφορίες για την αρχιτεκτονική, που φτάνουν από τη λεπτομέρεια μέχρι την εξαντλητική τυπολογία των συνθέσεων, και για το ιστορικό «γίγνεσθαι» που εκτείνεται από την «παραγωγικότητα» μέχρι την υπερβατική διάσταση, είναι πλήρεις. Η δε κωδικοποίηση των πληροφοριών, που προκύπτουν μέσα από το πλήθος των βιβλιογραφικών στοιχείων, των σχεδίων κλπ, είναι σημαντική. Όμως, παρακινημένος από την πρόκληση κάποιων θέσεων του Β. Χρηστιάδη, αισθάνομαι την ανάγκη να διατυπώσω μερικές προσωπικές απόψεις, με την προαίρεση να συμβάλλω στην άεθα προσπάθειά του.

Γενικά, έχω την εντύπωση πως ο μελετητής εξαντλείται σε μια βασανιστική ανάλυση των θεμάτων [τυπολογία, κατηγοριοποίηση, συσχετισμοί κ.α.], που ως επιστημονική τεχνοκρατική λογικότητα είναι ασφαλώς παραδεκτή, αλλά, σε ένα βαθμό, στερεί το περιεχόμενο από τους χυμούς του ή, όπως λέει κάποιος ο Levi Strauss, το «απανθρωπίζει». [Στην Ήπειρο λέμε πως για να κάνει καλή πίτα δεν φτάνει η συνταγή, χρειάζεται και «χάιδεμα»] Με αυτή την προσωπική άποψη πιστεύω, πως σχεδόν αγνοήθηκε η ελευθερία, ο πόθος, το όνειρο και οι ευαισθησίες που διέθετε ο μάστορας και ο χρήστης στη μόρφωση των κτισμάτων. Θα θυμίσω ότι, κατά τον Έλληνα τον Ανώνυμο, τα παραδοσιακά μας σπίτια «...μοιάζουν αδελφά όπως και τα δημοτικά μας τραγούδια», χωρίς όμως ποτέ να είναι ίδια. Και αυτό γιατί, ιστορικά, βγήκαν μεν από τις ίδιες καθολικές αρχές και τρόπους ζωής, όπως ο χώρος και ο χρόνος όριζε, αλλά χωρίς ποτέ να υποταχθούν σε αυστηρά σχήματα-συνταγές.

Θα ήθελα ακόμα να προσθέσω μερικές απόψεις, θέσεις αλλά και αντιθέσεις:

1. Για την ίδρυση του χωριού [11ο αι.] αναφέρεται πως

στο μεσοχώρι ήταν η εκκλησιά για «...την απραίτητη ηθική στήριξη για την επιβίωση στους...» [τ.Α. σελ.40] και πως «...δεν ήταν απλά αρκετή η επιλογή μιας λογικά κατάλληλης τοποθεσίας. Έπρεπε να προσλάβει και ιερό χαρακτήρα... Αυτός θα πρέπει να ήταν και ένας από τους λόγους [ίδρυσης ναού] πάνω στην πηγή του νερού». [τ.Α. σελ.41]. Αναφέρεται ακόμα [τ.Α. σελ. 46] πως «το «κέντρο» όπου και η εκκλησία της Ζ. Πηγής, βρίσκεται στη ρεματιά, όπου αρχίζει η ιδανική για δόμηση πλαγιά...» και ότι μεταγενέστερα έγινε «η επέκταση του κέντρου με ίδρυση νέας εκκλησίας, νέας βρύσης... Ν. της Ζ. Πηγής...». Σχετικά, θα ήθελα να σημειώσω ότι η δομή όλων των παραδοσιακών οικισμών, τουλάχιστον της Ηπείρου, βασιζόταν σε πυρήνα-κέντρο όπου κυριαρχούσε η εκκλησία, η βρύση, τα δένδρα. Εδώ δε θα σημειώσω πως αυτή η δομική μορφή ταυτίζεται με τη μορφή της πόλης της αγίας Ιερουσαλήμ που, κατά την Αποκαλυψη του Ιωάννου, ο Θεός «έδειξε» ως «πόλη» «στην» του Θεού μετά των ανθρώπων «καινήν» [ΚΑ. Εξ. 2,3 και ΚΒ. Εξ. 13] Εξ άλλου, η κεντρικότητα του ιερού σε οικιστικό σχηματισμό, όπως το ορθόδοξο μοναστήρι, αποτελούσε ιστορικά απαραίτητη συνθετική οικιστική αρχή. Γίνεται λοιπόν φανερό πως η συνύπαρξη εκκλησίας, νερού και δένδρων στο κέντρο δεν ήταν για τη «στήριξη» της «επιβίωσης», αλλά για την εξασφάλιση συνθηκών βίωσης μέσα σε κελυφός όμοιο με το εξ αποκαλύψεως θεϊόν οικιστικό πρότυπο, αλλά και αίτημα ύπαρξης της συζυγίας αυτής ως κάρδιας σημειολογικής αναφοράς στην οικιστική δομή.

2. Αναφέρεται [τ.Α. σελ. 40] πως το Κουκούλι ιδρύθηκε τον 11ο αι. από εποικιστές προερχόμενους από τη Στέρνισσα. Όμως, η ακαταλληλότητα της θέσεως της ρεματιάς, όπου βρίσκεται ο Ι.Ν. της Ζωοδόχου Πηγής, για ανάπτυξη οικισμού, και η εκκεντρικότητα του Ι.Ν. ως προς την «ιδανική» για δόμηση πλαγιά, θα πρέπει να μας οδηγήσει στην άποψη ότι η εκκλησία αυτή ή κάποια παλαιότερη, ήταν το κέντρο ενός μικρού συνοικισμού στον οποίο προστέθηκαν οι έποικοι. Και αυτό γιατί, αν δεχθούμε πως η ίδρυση βασίστηκε σε εποικισμό τότε: αν ο εποικισμός έγινε μαζικά, δεν είναι δυνατόν να δεχθούμε ότι, κατά τη μετεγκατάσταση, κρίθηκε σκοπιμότερο να θεμελιωθεί νέος οικισμός σε θέση ακατάλληλη, αντί της «ιδανικής» θέσης που βρισκόταν δίπλα της. Αν πάλι δεχθούμε ότι έγινε τμηματικά, τότε θα πρέπει να δεχθούμε πως έγινε σιγά-σιγά και προσθετικά σε κάτι που ήταν ήδη διαμορφωμένο. Επομένως, ως συμπεέρασμα προκύπτει πως και πριν από τον 11ο αι, στη θέση του Ι.Ν. της Ζωοδόχου Πηγής υπήρχε μικρός οικισμός.

3. Θα πρέπει να σημειώσω πως διαφωνώ με την αναφορά ότι: «Η εξωτερική μορφή των σπιτιών αυτών δεν παρουσιάζει κάποιο σημαντικό χαρακτηριστικό» και πως «η απουσία ενδιαφέροντος οφείλεται εν μέρει... στο ότι τα... παράθυρα δεν έχουν τη χαρακτηριστική ημικυκλική διαμόρφωση στο πρόκι του» [τ.Α. σελ.87] Και αυτό γιατί το αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον ενός κτίσματος δεν εκτιμάται από τα πόσα «μυρμιλίκια» (στολιδία) διαθέτει. Εκτιμάται από το κατά πόσο το κτίσμα συνάδει με τα οργανικά χαρακτηριστικά του τόπου-χώρου όπου αναπτύσσεται και το κοινό βιωματικό αίτημα της εποχής-χρόνου. Ο πιο «ενδιαφέρον» θα μπορούσε να έχει ένα κτίσμα του Ζαγορίου από το να ξεφυτρώνει γκριζό μέσα στα γκριζά, στέρεο και απεριπότο ωσάν το διπλανό του βράχο, αλλά και σιωπηρά καρτερικά όμοια με τη στερημένη κυρά-μάνη. Είμαι βέβαιος πως όλα αυτά έκαναν κάποτε τον αείμνηστο αρχιτέκτονα Άρη Κωνσταντινίδη, όταν αντίκρισε μια καλύβα στο Μονοδένδρι, να μου φωνάξει εκστατικός «έλα να δεις ένα ναό».

4. Η αναφορά του Β. Χρηστιάδη ότι «η συμβολική στάση [ανθρώπου-φύσης]... επιτρέπει πολύ σημαντική τε παραγωγικές σχέσεις των κατοίκων με τη φύση... και λιγότερο την αρχιτεκτονική... και την πολεοδομία», έχω την άποψη πως είναι υλιστική και άδικη. Γιατί, δεν είναι δεκτό να λησυνάται αυτά για μια κοινωνία η οποία ως αισθητικό πρότυπο είχε τη φύση και αποκαλούσε τα Άγρια Άνθρωπα. Και ακόμα, όταν γι' αυτήν τη φύση ήταν ο κόσμος της έμπνευσης για την τέχνη της όπως το τραγούδι, το κέντημα, τα εμβλήματα κ.α. Εξ άλλου, είναι γνωστό πως, παλιότερα, η θέα της φύσης ήταν κύριο αίτημα των ανθρώπων αλλά και κύριο μέλημα των γραπτών κανόνων δόμησης. [βλ. «Εξάββλος» Αρμενοπούλου]

Κλείνοντας τούτο το σημείωμα θέλω να συγχάρω το Β. Χρηστιάδη για την προσφορά του στο Ζαγόρι. Εύχομαι δε η εργασία του αυτή να τυπωθεί σύντομα, όπως και της αξίζει.

Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του 1893

Το παρόν πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (αρχείο ιατρού Γεωργίου Δ. Μέρτζιου) χρονολογείται γύρω στο 1893. Το πιστοποιητικό είναι γραμμένο στην επίσημη γραφή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας την αραβοπερσική (Το 1928 ο Κεμάλ κατήργησε τη γραφή αυτή και εισήγαγε το Λατινικό αλφάβητο). Η μετάφραση παρόμοιων εγγράφων είναι πολύ δύσκολη τη σημερινή εποχή γιατί ελάχιστοι γνωρίζουν την αραβοπερσική γραφή. Το πα-

ρόν πιστοποιητικό εκδόθηκε για απαλλαγή στράτευσης από τον Οθωμανικό στρατό του φοιτητή Ιατρικής Γεωργίου Δ. Μέρτζιου. Η μετάφραση ήταν πολύ εύκολη στα τυπογραφικά γράμματα του εντύπου αλλά πολύ δύσκολη (δυσδιάκριτη ή αδύνατη) στα χειρόγραφα γράμματα λόγω της μελάνης και της παρέλευσης ενός αιώνα. Όπου υπάρχει αστερίσκος σημαίνει ότι η μετάφραση υπήρξε αδύνατη.

Για τη μετάφραση του πιστο-

ποιητικού είχα την τύχη να συνεργαστώ με δύο τούρκους ερευνητές στο Πανεπιστήμιο του SUSSEX της Αγγλίας. Θέλω να εκφράσω τις δημόσιες ευχαριστίες στους

α) ΜΕΗΜΕΤ TAGLUK υποψήφιο διδάκτορα Βιοϊατρικής Μηχανικής και ερευνητής στο Παν/μιο Ινονού (Μαλάτια-Τουρκία). Ο κ. TAGLUK άριστος γνώστης της Αραβοπερσικής γραφής

επιμελήθηκε της πρώτης μετάφραση στην σύγχρονη τουρκική

γραφή.

β) ULUS CEVIK υποψήφιο διδάκτορα Ηλεκτρονικής μηχανικής και ερευνητής στο Παν/μιο Γκαζιαντέπ (τουρκίας), ο οποίος επιμελήθηκε της δεύτερης μετάφρασης από τη σύγχρονη τουρκική στην αγγλική.

γ) Η τρίτη μετάφραση από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα έγινε από τον υπογράφωντα παρουσίαση του άρθρου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΕΡΤΖΙΟΣ

Το Σουλτανικό Οθωμανικό Μονόγραμμα

Το πιστοποιητικό εξέδωσε από τη Μεγάλη Οθωμανική Διοίκηση

Σειρά και κλάση στο στράτευμα	Έγγραφο κατάσταση. Αν παντρεμένος αριθμός γυναικών	Επάγγελμα τίτλος προσόντα	Εθνικότητας	Ημερομηνία Γέννησης και τόπος	Τόπος όπου αυτός/ή ζει με το όνομα της μητέρας	Τόπος όπου αυτός/ή ζει με το όνομα της πατέρα	Όνομα και ψευδώνυμο Γιώργος
—	άγαμος	Ντόκτορ	*	*	Μέρτζιου Γιώργος		

Μέρους όπου αυτός/ή είναι καταγεγραμμένος στο Ληξιαρχείο Γεννήσεων και θανάτων						Σωματική περιγραφή			
Τύπος Σπιτιού	Αριθμός σπιτιού	Οδός	Συννοικία περιοχής ή χωριού	Περιοχή	Επαρχία	Διακριτικά Σημάδια	Χαρακτηριστικά προσώπου	Χρώμα ματιών	Ύψος
*	18	*	Λάστα	*	*	*	*	καστανά	*

Ένσημο Γιώργος, Γιώργος του οποίου το όνομα, ψευδώνυμο, περιγραφή και προσόντα έχουν δοθεί πιο πάνω είναι πολίτης της Μεγάλης Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Αυτό το πιστοποιητικό έχει εκδοθεί να δείξει ότι ο κομιστής είναι καταγεγραμμένος στο Ληξιαρχείο γεννήσεων και θανάτων.

Το Υπουργείο Εσωτερικών

Άρθρο 5 του Ληξιαρχικού νόμου

Για το στρατιωτικό εφοδιασμό και δαπάνη

Κάθε πολίτης της Μεγάλης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας πρέπει να παρουσιάζει το Ληξιαρχικό πιστοποιητικό όταν πωλεί ή αγοράζει Ακίνητη περιουσία, υποβάλλει αίτηση για θέση στην διοίκηση, διορισμό σε θέση, εγγραφή σε σχολείο, συντάξιο-δότηση, λήψης συντάξης, λήψη πιστοποιητικού απαλλαγής στράτευσης, αίτηση για διαβατήριο, επαφή με την αστυνομία, αίτηση στο δικαστήριο και για γάμο. Διαφορετικά η διαδικασία αναβάλλεται μέχρι την έκδοση πιστοποιητικού. Καθένας, ο οποίος παρουσιάζει ψεύτικο, πιστοποιητικό, ή επιχειρεί να κάνει κάποια παραποίηση στο πιστοποιητικό, ή εσκεμμένα χρησιμοποιεί ψεύτικο πιστοποιητικό καταδικάζεται σε φυλάκιση από 1 χρόνο έως 3 χρόνια σύμφωνα με το άρθρο 157 του Ποινικού νόμου.

Εξηγήσεις

						Ένσημο
						Τύπος ενέργειας και Ημερομηνία

ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΟΣ

Ο Ελληνισμός είναι...
πανίσχυρος δύναμις

Ένας από τους διαπρεπέστερους τυφλόλογους του εικοστού αιώνας. Γεννήθηκε στο χωριό Πάπιγγο της Ηπείρου στις 7 Νοεμβρίου το 1837 από φτωχούς γονείς. Παιδί ακόμα οφρανεύει ετούτος από πατέρα και η μάνα του Καλλίνα —μια ευφυής και ενάρετη εξαιρετικού χαρακτήρα γυναίκα— φροντίζει για την καλή ανατροφή του. Μετά τη στοιχειώδη του μόρφωση φροντά στο πρώτο γυμνάσιο της Ζωσιμαίας Σχολής, κερδίζοντας μίαν ειδική υποτροφία. Οι επιδόσεις του εδώ είναι εξαιρετικές. Τόσον ώστε «μετά την αποφοίτησή του ενισχύεται με νέα υποτροφία της Σχολής δια ανώτερες σπουδές εις το Εθνικό Πανεπιστήμιο». Το 1856, έτσι, ο νεαρός Αναγνωστόπουλος φτάνει στην Αθήνα και εγγράφεται στη Φιλοσοφική Σχολή. Συνάμα ακούει και μαθήματα της Νομικής. Το έτος 1861 παίρνει «με εξαιρετικές τιμές» το διδακτορικό του δίπλωμα της φιλοσοφίας. Τελειώνοντας το Πανεπιστήμιο, ωστόσο, απορραφεί να καθοισωθεί στο δημοσιογραφικό λειτούργημα. Γίνεται τότε αρχισυντάκτης της έγκυρης εφημερίδας ο «Εθνοφύλαξ» 24 μόλις ετών και αναλαμβάνει αγώνα «δια να εξυγιάνη, ως ονειρεύετο, τον πολιτικόν κόσμον της πολυτάραχης εκείνης εποχής». Στυλιτεύει με ασυνήθιστη τόλμη τα φαύλα πολιτικά ήθη και βάλλει εναντίον του καθεστώτος και του Όθωνος, πράγμα το οποίο του στοιχίζει την («επί εξυφρίσει» του τελευταίου) εξάμηνη φυλάκισή του. Ωστόσο, η καυτηριάουσα και θαρραλέα αρθρογραφία του γίνεται αιτία να αποχωρήσει αυτός από τη διεύθυνση της εφημερίδας.

Εντούτοις τον Ανάγνωστο περιμένει σοφώτερη τύχη. Το έτος 1867 γνωρίζεται με τον δρ Σάμουελ Χάου —τον «πατριάρχη των φιλελλήνων του κόσμου»— που βρίσκεται ξανά στην Ελλάδα, για να βοηθήσει την κοχλάζουσα κριτική υπόθεση. Ο Χάου εκτιμά βαθιά τον Αναγνωστόπουλο και τον προ-

από το βιβλίο

ΜΕΓΑΛΟΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1400

Τον ΒΑΣΙΛΗ ΜΑΡΓΑΡΗ

Εκδόσεις ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ ΑΘΗΝΑ 1982

σλαμβάνει γραμματέα του» έπειτα του προτείνει να τον ακολουθήσει στην Αμερική. Έτσι, τον ίδιο χρόνο, μαζί με την επιφανή φιλέλληνα, ο ιδεολόγος αυτός πειρώτης —που δέχεται την πρόταση— βρίσκεται στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στην αρχή μαζί με τα καθήκοντά του ως γραμματέα του Κρητικού Κομιτάτου της Νέας Αγγλίας, ο Χάου τον βάζει να διδάσκει ελληνικά και λατινικά στο Ινστιτούτο του των τυφλών και κοφφαλάων, στο περίφημο Ίδρυμα Perkins. Πολύ γρήγορα ανάμεσα στους αναπτύσσεται τότε μια ισχυρή φιλία, που η αμοιβαιότητα της κρατά μέχρι το τέλος της ζωής τους.

Ο μεγάλος αγώνας τους στην υπηρεσία των πασχόντων συνανθρώπων, ο τόσον πράγματι καρποφόρος, δίπλα σ' αυτόν τον εξάισιο δεσμό, θα κάνει αργότερα το διάσημο αμερικανό Έρβιν Μάνατ να πει πως «το ζεύγος αυτό των δύο αντρών... θα άξιζε να συμπεριληφθεί εις τους βίους του Πλουτάρχου».

Στο μεταξύ ο Ανάγνωστο τελειοποιείται στα αγγλικά. Επιδιώκει και σκέφτεται να προσληφθεί σε καθηγητική έδρα της ελληνικής. Παραταύτα, όταν φτάνει μια τέτοια στιγμή, ο δρ. Χάου, γνωρίζοντας «τα υπέρροχα προσόντα του Ανα-

γνωστόπουλου ως διδασκάλου», του προτείνει να μείνει κοντά του. Το έτος 1870 ο τελευταίος παντρεύεται την κόρη του Χάου Ιουλίνα - Ρωμάννα και ύστερα από λίγο διορίζεται βοηθός του Διευθυντή στο Ινστιτούτο Perkins. Το 1876, ωστόσο, πεθαίνει ο Χάου και το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει τον Ανάγνωστο διάδοχό του. Έτσι, τα ηνία του μεγάλου αυτού κέντρου τυφλών και κοφφαλάων, παίρνει στα χέρια του ο έσοχος ηπειρώτης. Σα γενικός υπεύθυνος του Ινστιτούτου Πέρκινς επί τριάντα συνεχώς χρόνια, ο Αναγνωστόπουλος εργάζεται γονιμότητα, προάγοντας συνεχώς το έργο του ιδρύματος και συμβάλλοντας ουσιαστικά στην παγκόσμια υπόθεση των αναπήρων πλασμάτων. «Αναπτύσσει και τελειοποιεί το εν χρήσει δια τους τυφλούς και τους κοφφαλάους εκπαιδευτικό και μορφωτικό σύστημα: ιδρύει εις την Σχολήν τέλειο τυπογραφείο, όπου τυπώνει άρθρονα επιστημονικά και μουσικά βιβλία, με έκτυπα στοιχεία και καταρτίζει την πλουσιότερη εις τον κόσμο βιβλιοθήκη κοφφαλάων και τυφλών».

Το έτος 1880 ο Ανάγνωστο δημιουργεί το Κινερεγκάρτεν, πρωταρχική σχολή για το Ίδρυμα Πέρκινς «Κανείς άλλος», γράφει ο John F. Bledsoe, Διευθυντής της Σχολής Τυφλών στη Βαλτιμόρη, «δεν αγάπησε τόσον βαθιά τους συνανθρώπους του όσον ο Αναγνωστόπουλος». Το ίδρυμα τούτο των Ηνωμένων Πολιτειών ανύψωσεν αυτός στο πρώτο στην υφήλιο Ινστιτούτο του είδους του. «Τα έργα του Ανάγνωστο ως Διευθυντού του Ινστιτούτου Perkins και ως δημι-

ουργού του Κινερεγκάρτεν θα παραμείνουν ως αίδια μνημεία» (J.F. Bledsoe). Το 1882 ο Μ. Αναγνωστόπουλος συγγράφει το βιβλίο «εκπαίδευση των τυφλών», στο οποίο αναλύει τις βελτιώσεις και καινοτομίες του στο σύστημα της εκπαίδευσης τυφλών και κοφφαλάων, το δε έτος 1900 πηγαίνει στη Γαλλία, όπου αντιπροσωπεύοντας την κυβέρνηση των Η.Π.Α., συμμετέχει στο Διεθνές Συνέδριο —στο Παρίσι— καθηγητών και φίλων των τυφλών. Εκεί κάνει αυτός σπουδαίες εισηγήσεις και ανακινώσεις. Στα πρακτικά του συνεδρίου, στο οποίο μάλιστα εκλέγεται και αντιπρόεδρος, ο έλληνας ομιλητής αναγνωρίζεται σαν «ο κορυφαίος διεθνώς στον κλάδο για την εκπαίδευση των τυφλών και των κοφφαλάων». Μεταξύ των μαθητών του Ανάγνωστο συγκαταλέγεται και η διάσημη Έλεν Κέλλερ, όπως και οι: Έντιθ Τόμας, Θωμάς Στρέιγκερ, Κόρα Αντέλια Κρόρερ, Ελισάβετ Ρομπέν και Νέλν Βινίσκν. Στα 1904 ιδρύει αυτός στη Βοστώνη την «Εθνική Ένωση» των ελλήνων της Αμερικής, ελπίζοντας καταντών τον τρόπο, «να διοργανώσει και συνενώσει τας σκορπισμένες δυνάμεις του ελληνισμού».

«Καίτοι έζησε στην Αμερική ο Ανάγνωστο — σημειώνει ο δήμαρχος της Βοστώνης— δεν έπαυσε να είναι Έλληνας». Τη μεγάλη περιουσία του διαθέτει σε ευαγή ιδρύματα της Αμερικής και της ιδιαίτερης πατρίδας του. Στα 1906, με την ευκαιρία της θεσμοθέτησης ξανά των Ολυμπιακών αγώνων, ο Αναγνωστόπουλος έρχεται στην Ελλάδα και κατόπιν επισκέφεται τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Στο Τούρνο Σεβερίνο όμως ασθενεί και σε λίγες μέρες πεθαίνει. Το τέλος του προκαλεί πικρήν αίσθηση στην Αμερική. «Ο κλάδος μας», γράφει ο John Bledsoe, διευθυντής της Σχολής Τυφλών στη Βαλτιμόρη, «έχασε τον μεγαλύτερο του αντιπρόσωπο... και ο κόσμος έμεινε από τους μεγαλύτερους φιλανθρώπους».

Ο δε Κώρτις Γάιλντι σημειώνει χαρακτηριστικά: «...η υπηρεσία του Ανάγνωστο ανήκει στην ανθρωπότητα».

ΠΑΛΙΕΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Του ΦΙΛΙΠΠΑ ΒΑΤΑΒΑΛΗ

1. Η θεία μου ήταν σοφή...

Ένα απόγευμα του καλοκαιριού, επισκέφτηκα μια οικογένεια στο χωριό μου, τη Βίτσα.

Μεταξύ των άλλων, η οικοδέσποινα του σπιτιού, μου διηγήθηκε την παρακάτω ιστορία, που όπως μου είπε, την άκουσε πολλές φορές από το θείο της το Δημήτριο Σάρρο. Σύμβουλος και Πρόεδρος του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου στα χρόνια του μεσοπολέμου. Στο τέλος της διηγήσεως, ο θείος της με ενθουσιασμό έλεγε: «Η θεία μου ήταν σοφή...»

Τον περασμένο αιώνα, ο Ν. Μπουραζάνης ήταν 17 ετών όταν άφησε το σπίτι του (βρίσκεται στην Κάτω Βίτσα και ιδιοκτήτης του σήμερα είναι ο Νίκος Καραγιώργης), τους γονείς του και το χωριό του και πήρε το δρόμο της ξενιτιάς. Ακολούθησε κι αυτό το ρεύμα του ξενιτεμού των νέων του Ζαγοριού.

Έπρεπε να ενισχύσει το μικρό από τη γεωργία και κτηνοτροφία εισόδημα του νοικοκυριού του σπιτιού του, με το εισόδημα από την εργασία του στα ξένα μέρη. Τα Μπιντώλια τον φιλοξένησαν. Πολύ ικανοποιητικές οι αποδοχές του από την εργασία του. Παληάκι 22 ετών, γύρισε στο χωριό του και παντρεύτηκε τη Λότη / Πηνελόπη. Κι όταν πέρασε ο μήνας τουμέλιτος, επέστρεψε στην εργασία, αφήνοντας στο χωριό τη Λότη συντροφιά της γριάς μητέρας του. Ξαναγύρισε στο χωριό και πήρε μαζί του στην ξενιτιά την γυναίκα του, της Τυφλών στη Βαλτιμόρη, «έχασε τον μεγαλύτερο του αντιπρόσωπο... και ο κόσμος έμεινε από τους μεγαλύτερους φιλανθρώπους».

Ο δε Κώρτις Γάιλντι σημειώνει χαρακτηριστικά: «...η υπηρεσία του Ανάγνωστο ανήκει στην ανθρωπότητα».

Την πρώτη Κυριακή μετά τον ερχομό τους στο χωριό και μετά τον εκκλησιασμό οι χωριανοί, πρώτα οι άνδρες και έπειτα οι γυναίκες, πήγαν στο σπίτι τους για να καλοσορίσματα. Η Λότη, μετά τα κεράσματα και τις ευχές, άρπαξε την ευκαιρία να εκθειάσει στις γυναίκες του χωριού, τις ομορφιές της ξενιτιάς και την εκεί άνετη διαβίωση των γυναικών...

«Εκεί η γυναίκα, έλεγε, περνάει ζωή και κότα. Δεν εργάζεται... Δεν τρέφει ζώα, ούτε αρμέγει αγελάδες και γιδοπρόβατα... Το γάλα

θα της το φέρει το πρωί στο σπίτι της ο γαλατάς. Δε ζυμώνει και ούτε ψήνει ψωμί και πρόσφορα. Θα τα πάρει έτοιμα από το φούρο της γειτονιάς. Δεν καλλιεργεί κήπους και χωράφια. Το μαϊδανό, τις πατάτες, τα κρομμύδια, τα φρούτα και τ' άλλα τα λαχανικά, θα τα φέρει στη γειτονιά της με το γαϊδουράκι ο μανάβης. Από το κρεοπωλείο και τα παντοπωλεία της γειτονιάς, προμηθεύεται όλα τα φαγώσιμα. Στα μεγάλα κι όμορφα στολισμένα καταστήματα, θα βρει και τ' αγοράσει έτοιμα ωραία φορέματα. Να σαν αυτό που φοράω. Και επιδεικτικά περυστρέφονταν για να δουν το φρέμα της. Το μωρό της δεν το φασκιάωνε στη σαμπάνισα, το κοιμίζει σ' όμορφο κρεβάτάκι... Για τις βαριές δουλειές του σπιτιού, πλύσιμο ρούχων κλπ παίρνει παραδουλεύτρα. Τις γιορτές και τις Κυριακές μαζί με το σύζυγό της βγαίνουν περίπατο στην πλατεία και παίρνει το γλυκό της στα μεγάλα ζαχαροπλαστεία. Τι πρώτο και τι δεύτερο να σας μολογήσω! Όλα εκεί είναι τόσο όμορφα και ωραία που...»

Τότε η Σιάνα / Αλεξάνδρα Σάρρου, το σπίτι της βρίσκεται απέναντι από την κυρία εισόδο του Ιερού Ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Κάτω Βίτσα και σήμερα ιδιοκτήτης του είναι ο Γιώργος Αλεξίου τη διέκοψε και της είπε:

— Λότη μου, αν όλα είναι τόσο ωραία όπως μας τα μολογάς, τότε οι άνθρωποι εκεί δε θα πεθαίνουν !!

— Α, όχι, όχι, πεθαίνουν, πεθαίνουν...

— Πεθαίνουν; Αμ' τότε Λότη μου, θα στο πω ξακάθαρα. Η ζωή μας εδώ στο χωριό και στο Ζαγόρι μας, είναι πάρα πολύ καλύτερη απ' αυτή που μας μολογάς...

Κόκκαλο η Λότη. Με κέρινο πρόσωπο παρακολουθούσε τις γυναίκες, που η μια πίσω απ' την άλλη άφηναν το σπίτι της...

Τελευταία έφυγε η θεία Σιάνα. Αλήθεια, η θεία ήταν σοφή...

2. Προξενήτρα

Ένας καλός παρατηρητής, που ανεβαίνει σ' Ανάρα μικρός ανηφορικός δρόμος που χωρίζει την Πάνω Βίτσα από την Κάτω θα διακρίνει απέναντι στη Ζηλνίτσα και ακριβώς κάτω από το σπίτι της Παρτάλη Καλτσούς και

δίπλα στο σπίτι του Παπαγιάννη, ένα απομεινάρι παλιάς τοιχοποιίας κι ένα μεγάλο σωρό από πέτρες. Σ' αυτό το μέρος ήταν κάποτε το σπίτι του Πριμικήρη.

Στις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας, έστεκε όρθιο με την καφεκόκκινη από την πολυκαιρία τοιχοποιία του, ακατοίκητο και σιωπηλό.

Μαθητής του Δημοτικού Σχολείου, περνούσα δυο και τρεις φορές την ημέρα απ' αυτό, πηγαίνοντας στο σχολείο της Κάτω Βίτσας. Σταματούσα στην είσοδο της αυλής του και κοιτάζα τη χορταριασμένη αυλή του, τη δρύινη πόρτα του, τα ερμητικά κλεισμένα παράθυρά του. Δεν μπορούσα όμως να δω και το εσωτερικό του, που τόσο επιθυμούσα. Η επιθυμία μου αυτή εκπληρώθηκε το 1937. Τη χρονιά αυτή, που παντρεύτηκε συνομήλικός μου Θ.Γ. τη Ι.Τ. και έστησε σ' αυτό το πρώτο νοικοκυριό του, μου δόθηκε η ευκαιρία να δρασκελίσω το κατώφλι της εισόδου του. Είχε ένα μικρό χωλ και δυο χαμηλοτάβανα δωμάτια με χωματένιο δάπεδο. Το βορινό είχε και τζάκι. Η πολυκαιρία και η πολύχρονη κλεισούρα του, είχαν αφήσει το επισκεπτήριό τους. Και μια μέρα τον 1947, που απουσίαζε η οικογένεια από το σπίτι, υποχώρησε η στέγη του και σε λίγα λεπτά μετατράπηκε σε χαλάσματα.

Σήμερα που κοιτάζω από μακριά τα ερείπιά του, φέρνω στη μνήμη μου την παρακάτω ιστορία, που μου διηγήθηκε κάποτε η μητέρα μου.

Τον περασμένο αιώνα, η οικογένεια του σπιτιού, είχε μια κόρη της παντρειάς. Η κοπέλα αυτή, όπως κι όλες οι κοπέλες του Ζαγοριού, ήταν νοικοκυρά, εργατική, φιλόξενη, καλλωνή και διακρίνονταν για τους ευγενικούς της τρόπους. Είχε όμως και το κομμάτι της. Ήταν πάρα πολύ ψηλή. Περνούσε τα δυο μέτρα και βάλε, τρύπο στενοχωρούσε τους γονείς της. Νόμιζαν πως δε θα βρεθεί το τέρας ήμισυ για την κόρη τους. Τελικά κατέφυγαν στο κινητό Γραφείο συνοικεσίων του χωριού. Την προξενήτρα. Η τελευταία, με τ' αζημίωτο, ανέλαβε και βρήκε σε κοντινό χωριό τον υποψήφιο γαμπρό. Καθόρισε μάλιστα και την ημέρα των αρραβώνων των παιδιών. Για το

κομμάτι της νύφης τοιμουδιά...

Οι συγγενείς της νύφης, ανήσυχτοι και με κάποια νευρικήτητα, περιμέναν την ημέρα των αρραβώνων, που ο γαμπρός θα έβλεπε για πρώτη φορά τη νύφη. Η επιτοσίμνη από την ιδιαίτερη εκτίμηση που έτρεφαν, τότε, στην προξενήτρα, κάλυψε κάπως την ανησυχία τους. Στ' αρραβωνιάσματα και στις χαρές, η προξενήτρα είχε τον πρώτο λόγο. Αυτή θα έδινε τη λύση σε κάθε πρόβλημα που θα παρουσιάζονταν. Έδινε και δεν έπαιρνε συμβουλές. Έπειτα, ανεπίσημα, είχε κάθε πρωτοκαθεδρία.

Ένας από τους συγγενείς της νύφης είχε το θάρρος να τη ρωτήσει πως αντιμετώπιζε το μεγάλο ανάστημα της νύφης. Κι αυτή απάντησε: θα κοντύνω τη νύφη. Και την κοντύνει...

Την ημέρα των αρραβώνων, ήλθε πρωί-πρωί στο σπίτι της νύφης. Στο βορινό δωμάτιο με το χωματένιο δάπεδο και στη γωνία δίπλα στο τζάκι, έσκαινε ένα λάκκο βάθους 0,40 μ. Το απόγευμα τα κορίτσια του χωριού στόλισαν τη νύφη βοήθησαν να φορέσει την παραδοσιακή ενδυμασία του τόπου της και να σταθεί όρθια μέσα στο λάκκο. Το μακρύ φόρεμα της νύφης και τα κορίτσια που την πλεσίωναν, κάλυπταν το σκάμμα.

Ήρθε ο γαμπρός με τους συγγενείς του, τον κουμπάρο και τον καλύτερό του φίλο, το βλάμη. Εντυπωσιάστηκαν από το παράστημα και την ωραιότητα της νύφης. Ο κουμπάρος πήρε από το πιάτο με το ρυζί, τις βέρες και τις φόρεσε στα δάχτυλα του γαμπρού και της νύφης. Ο γαμπρός πλησίασε στη νύφη της κοίταξε στο λαιμό τη μαλαματένια ντούπια και τη φίλησε στη μπάλα.

Όλοι τότε ευχήθηκαν: «Να μας ζήσουν, νάχουν καλά υστερόνα και σε επίλοιπους να χαρούμε, Καλή στερέωση».

Προσεφέρθηκαν γλυκά και αναψυκτικά στους συμπεθέρους. Κι όταν οι τελευταίοι κι ο γαμπρός έφυγαν για το χωριό τους, τα κορίτσια του χωριού τραγούδησαν το τραγούδι της προξενήτρας:

Ποιά νάταν η προξενήτρα που να φάει κανέλλα που ανάμισε τέτοιο απτό με χρυσοπεριστέρα. Η περισσότερα η πλουμιστή κι απτός περιγραμμένος...

Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του 1893

Όνομα	Πατρών	Μητέρων	Παιδίων	Συνολικά
Ανδρική				
Γυναίκες				
Συνολικά				

Όνομα	Πατρών	Μητέρων	Παιδίων	Συνολικά
Ανδρική				
Γυναίκες				
Συνολικά				

Αλλαγές

Όνομα	Πατρών	Μητέρων	Παιδίων	Συνολικά
Ανδρική				
Γυναίκες				
Συνολικά				

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΕΣ ΜΝΗΜΕΣ

Της γειτονιάς μας η «σκαρνιά»

Ισάιο της να κάσσουν
κι αυτή μονάχα σ' όλη μας τη γειτονιά
απομένει,
ώσπου της Μοίρας τα γραφτά ναρθούν
να τη σωριάσουν.

Αρίστη 12/8/1943
Μισός αιώνας χωρίζει την εποχή εκείνη από το σήμερα. Μεσο διάστημα αρκετό για να ξεχωρίζει δυο εποχές, με τα δικά τους γνώρισματά. Η Σκαρνιά —κοινή ονομασία της Μουριάς— ήταν την εποχή εκείνη, μια γέφυρα αγριομουριά με πλατιά φύλλα και βερυόλια κλωνάρια, στη μέση της μικρής πλατεϊούλας του πάνω-μαχαλά, των Πανώστιτων της Αρίστης. Αρδιάσαν τα σπίατα, καμιά δεκαριά, έμοιαζαν περιποιημένη στο μικρό ωμέγα, σήμα που διέγραφε το χωριό. Τότε: Σαν το 'βλεπε απ' αντίκρου του. Ξεσφαιρούσε οικογένειες, όπως λένε, αρδιάσανταν σ' αυτή τη γειτονιά, έξω από το κύριο χωριό. Κτηνοτροφικές οι μισές, κουβάλλαν τον παρδωσά τους και στο «ζανάτι» και στην πολυτεχνία, με αποτέλεσμα ο μικρός μαχαλάς νάναι πολυκόσμος και...πολύβουος. Την εποχή εκείνη αριθμούσε περίπου 30-35 παιδιά.

Στρατοκόπος μισού αιώνα ανά την Ελληνική Επικράτεια, «ελληνοποιημένος» σήμερα στις γνώριμες πάτριες τούτες γωνιές. Πολλές φορές κάθισα στο σφα του δέντρου «περιδιαβαζόντας» με τη ματιά μου τον «ανατεταγμένον» μαγευτικό ορίζοντα της κοιλάδας του Βοιδομάτη με χίλιες σκέψεις στο μυαλό μου για το Σήμερα και το Χτες, σε σχέση με το περιβάλλον, το χωριό, τους ανθρώπους, τον κόσμο που έφυγε, τον κόσμο που δεν ήρθε, για τη ζωή που άλλαξε, για τη ζωή που έγινε ιστορία, παρελθόν.

Πριν απ' όλα, τα γραπτά της Μοίρας, σώρμασαν την Σκαρνιά. Τη θέση της πήρε μια ακακία. Άφησε όμως τ' όνομά της για να θυμίζει το δέντρο. Τότε, τον καιρό εκείνο, η Αρίστη, θάλαγα, ήτανένας Μουριώνας, τότες πολλές (καρποφόρες βέβαια) είχε. Σήμερα ψάχνεις να βρεις μία. Και το ίδιο συμβαίνει και με άλλα σπουδαία. Το τοπίο, από πολλά γνωρίσματά του άλλαξε. Μια «Σκέψη» μου υπογράμμισε: «Σαν λείπει ο άνθρωπος —ο νέος παραγωγικός άνθρωπος— η Φύση τραβάει το δικό της δρόμο. Προτμήνει την άγρια βλάστηση, το δικό της διάκοσμο». Μια άλλη Σκέψη πήρε... αμπαρίζα: «Θυμάσαι πόσοι άνθρωποι πηγαινοέρχονταν σ' αυτήν την πλατεϊούλα; Τι χαλασμός γινόταν από τα παιγνίδια και τις φωνές των παιδιών;»

—Ναι θυμάμαι
—Και τώρα;
—Τώρα, όλη μέρα να μένουν εδώ που με βλέπεις, μπορεί να μην ιδώ κανένα.
Μείναμε τρία ζευγάρια έξι άνθρωποι. Και δεν μιλώ για παιδιά. Μηδέν. Χάθηκαν μαζί με τη σκαρνιά. Κι εδώ άρχισε ο ...πετροπόλεμος. Στήσαν χορό οι Σκέψεις μου και μια-μια αρδιάσαν με τους χορούς και τα τραγούδια τους. Εκμεταλλεύτηκαν την ακηνορία των οιαγόνων μου, λόγω σωπής...
—Συγά-σιγά. Έχετε όλες δίκιο. Με βλέπετε σαν κατηγορούμενο που πρέπει να δώσει εξηγήσεις για όλα όσα άλλαξε ο μισός αιώνας. Ήταν φυσικό, αφού η ζωή έχει «ροή» και ροή σημαίνει μεταβολή. Ξεχάσατε το «απάντα ρει» του μακαρίτη του Ηράκλειτου, του σοφού και διορατικού εκείνου προγονού μας; Αλλά βέβαια, μισός αιώνας μακριά από τα θρανία... ξεχάστημε κι αυτό.

Εν πάση περιπτώσει, αυτήν την εποχή αραία και που θα δω, από δυο ψηλά, να κυκλοφορεί ανθρώπινη σιλουέτα στο

χωριό. Δυο τρία μπουχαριά που αφήνουν «αναθρόσκοντα» τον καπνό τους καλυπνούν ύπαρξη ζωής. Εξωτερικές εργασίες δεν υπάρχουν για να κυκλοφορούν οι άνθρωποι, να τους βλέπετε εσείς. Μη ξεχνάτε πως οι σημερινοί κάτοικοι είναι ηλικιωμένοι. Πολλοί ανήμποροι. Κι είναι και χειμώνας. Ακούτε, αυτή τη στιγμή, παιδικές φωνές; Έχει διάλειμμα το Σχολείο. Στην Αρίστη δεν έλειψε ποτέ. Η Αρίστη... κρατάει άμυνα. (Καλά στραβομουτσουινιάζετε το βλέτω και μαντεύω να λέτε: «ας είναι καλά ο Βίκος». Συμφωνώ, μια Κοινωνία είμαστε. Ο Βίκος είναι παραγωγικός, γιατί έχει νέο κόσμο που απασχολείται με την κτηνοτροφία και δένεται έτσι με τον τόπο του.

Με το...πετροβόλημά σας, χάνω το λογαριασμό μου στο μέτρημα των αυτοκινήτων. Βλέπετε πόσα κινούνται, κατά δεκάδες, προς το Πάπυρο και το Βίκο. Μάλιστα, και τα δυο χωριά έχουν αυτοκινητόδρομο. Το φανταζόσαστε αυτό, τον καιρό της Κατοχής, πως θα γινόταν; Κι όμως έγινε. Ο άνθρωπος απόκτησε τεράστιες δυνατότητες. Σήμερα «πάει παντού» μέχρι και στο φεγγάρι έφτασε. Ενώ εμείς, τότε, ταξιδεύαμε στο φεγγάρι με τις πομφόλυγες των ερωτόλογων και τα αερόστατα της φαντασίας. Ο σημερινός άνθρωπος είναι μεθυσμένος από το δυνατό ποτό της «κατάκτησης». Κινηγεί τ' αστέρια, περιπλανιέται στο Σύμπαν, μαγνητίζεται από την ταχύτητα, απομακρύνεται από τον εαυτό του, έχασε την ανθρωπιά του, εξαφανίσει τη Γειτονιά. Μάλιστα, τη Γειτονιά! Γι' αυτή θέλω να μουπείτε κι όχι να με περφορέλα για χίλια δυο.

Φαίνεται πως η συμβουλή μου αυτή συνέφερε τις Σκέψεις μου. Γιατί τις είδα ν' αρδιάζονται στον κυκλώ σφα, περιέργως για τα παρακάτω.

—Πολύ ωραία. Εγώ, μια και σταματήσαμε στους χρόνους της Κατοχής, θα σας υπενθυμίσω τη ζωντάνια και τον ενθουσιασμό του παιδόκοσμου, τις βραδινές ώρες που γινόταν η σήναξη. Βούιζε ο τόπος από φωνές και αχολογούσε ο ορίζοντας απ' τον απόηχό τους.

—Θυμάσαι τα παιγνίδια τους;
—Και βέβαια. Ήταν άλλωστε, τόσα πολλά. Άρχιζαν από τα πιο κλασικά: κρυφτούλι, κυνηγητό κι ακολουθούσαν: καλόγηρος, τόπι, καπνί, αμάδες, τσουλουγκάρια, τα κιάσια (βλέπετε αυτήν την πλάκα, ακόμα διατηρείται το σχήμα του παιγνιδιού), το μαντιλάκι, μπίζ, δεν περνάς κυρά —Μαρία κι άλλα— κι άλλα που τα ξεχάσα κι εγώ. Σ' αυτά προσθέτοντας τα εποχικά: τα κέρματα, τα Χριστούγεννα, τα κεριά το Πάσχα και τ' αμύγδαλα και τα καρύδια του καλοκαιριού (θυμάμαι εκείνο που λέγαμε: «του γκέτσιου μ' τουν λάλου μ' κι ό.τ.ε μ' αυτομένει).

—Λοιπόν;
—Τι λοιπόν; Έχει και συνέχεια. Στάθηκαν για ν' αναζήσω λίγο το ξεφάντωμα που παιδόκοσμο εκείνο με τους χορούς και τα τραγούδια τους. Από τα σχολικά στα δημοτικά. «Σουξέ» της εποχής, από την πολυχρησία: «Στον Άδη θα κατέβω...» κι ακολουθούσα, στο πνεύμα της εποχής, τα αντίκριμα: «Μας ελπανε οι Γερμανοί να δώσουμε τα όπλα... αχ πατρίδα μας γλυκεία, θα σου φέρω λευτεριά» (συρτός), που δημιουργούσαν την ψευδαίσθηση της ελευθέρως ζωής μια και η περιοχή μας δεν αντίκρυζε καθημερινά της Γερμανικής κατοχής, πειστικά.

—Κι έπειτα;
—Τι κι έπειτα- κι έπειτα. Είσατε και ανοικονόμητες. Αν πάμε έτσι, να υποθέσουμε τα πάντα δεν θαχουμε τε-

λειωμό. Και ξέρετε κάτι; Το φύλλο του «Ζαγοριού μας», που δεν πρέπει να γράφει τίποτε άλλο, πρέπει ν' αλλάξει τίτλο. Να λέγεται «Η Σκαρνιά».

—Λοιπόν ας σοβαρευτούμε και λίγο. Ν' αφήσουμε τη Μνήμη ν' ανασάνει και πάρει θέση εσύ Σκέψη, που πάντα βλέπεις τα πράγματα ρεαλιστικά και διερευνάς την ουσία τους.

Η γειτονιά της Σκαρνιάς κι όλες οι γειτονιές του χωριού, που τότε ήταν πολλές και πάντα γεμάτες, όπως κι όλες οι γειτονιές σ' όλα τα χωριά του Ζαγοριού, πρόσφεραν σημαντικές υπηρεσίες. Ήταν το σημείο ζωής του γύρω οικισμού. Μεγάλοι και μικροί δίνουν το παρόν. Τόπος αναφοράς στα καθημερινά, στα γενικότερα γεγονότα του τόπου και της πατρίδας, ιστορίες απ' τα παλιότερα, χωρίς να λείπουν τ' ανέκδοτα, τ' αστέρια ακόμα και η πολιτική (μόνομ ελ-ληνικό σαρκίο), και... και... και...

Πιο σημαντικό ακόμα, ήταν αυτό το ανθρώπινο πλησίασμα, η ζεστασιά απ' τις καρδιές τους, ο συγχρωτισμός, η ασφάλεια, σα νιώθεις να είς σε μια ευρύτερη πολυπρόσωπη οικογένεια. Όλα αυτά, αλάφρωναν το βάρος των χρόνων στους γηραιότερους, ξεχούσαν τον κάματο της μέρας οι κοπολάτες, συνομιλούσαν οι γενιές και σμίκαναν το...χάσμα τους. Ενώ σήμερα... Σίκασε το χέρι, σα μαθήτρια, η Σκέψη, για να μιλήσει.

—Σε ακούω.
—Λέω, πως οι «αναγκαιότητες» στους ανθρώπους δεν χάνονται. Υπάρχουν από τη φύση τους. Αλλάως αλλάζουν μορφή, αλλάζουν οι εποχές. Τη γειτονιά της Σκαρνιάς, που χάθηκε στην ιστορία, σήμερα αντικατέστησαν τα ΚΑΠΗ και οι ΠΑΝΣΕΙΟΝ για τους ηλικιωμένους, τα ξενοφροντα Μπαρ, Παμπ. Ντισκοτέκ κλπ για τους νέους. Ευτυχώς που επιβιώνει το «Ελληνικό Καφενείο» για όλους τους άλλους, για να βρίσκουν διέξοδο η πολιτική, το κοινοπολιτικό, οι...καλές δουλειές και να γυρίζουν ανέμελα οι δεικτές του Χρόνου.

Θέλετε πληροφόρηση; Τηλέφωρα. Υπάρχει μόνο μια αναντιστοιχία του Χτες με το Σήμερα. Η ανθρώπινη επαφή. Το πλησίασμα του ανθρώπου με τον συνάνθρωπό του, η ανταλλαγή των συναισθημάτων της καρδιάς τους, η συγκατάληψη της Αγάπης, της Εμπιστοσύνης, της Συνεργασίας. Ο άνθρωπος του σήμερα νιώθει Μοναξιά, μ' όλα τα συνεπακόλουθά της. Αυτό λέει πολλά.

—Να προτείνω κάτι;
—Σε ακούω.
—Υπάρχει στο ντοσιέ σου ένα γραπτό, από καιρό, της χωριανής σου ΕΠ απ' τον γειτονικό μαχαλά. Είναι σε έμμετρο ρυθμό, μια και η «ρίμα» ρέει στις φλέβες της κληρονομιάς. Λέει το σημερινό παράπονό της για τη δική της γειτονιά και το δικό της σπιτικό. Έτσι, νομίζω, θα εκφράζονται πολλοί σημερινοί Ζαγοριόσι. Ωραία να κλείσουμε μ' αυτό. Αρίστη άριστο χωριό/χωριό το ξεκουσμένο.

τώρα μένει έρημο και μαραμμένο. Στης γειτονιών τον Πλάτανο/με τον καλό αέρα.

ερχόταν όλη τη γειτονιά περνούσαμε ωραία.

Γιατί να πάω στο χωριό/πούς με περιμένει στο σπίτι μας δε μένει κανείς/κι η πόρτα είναι κλεισμένη.

Στου σπιτιού μου την κρεβάτα/απέναντι η Κουδονιάτα και στον ουρανό ψηλά/φέγγαν τ' αστέρια τα χρυσά. Στου σπιτιού μου τα σκαλιά/που καθόμουν μια φορά κι' αγνάντευα τα βουνά/με τα πράσινα κλαδιά και φουσιούσε ένα αγέρι/λίγη ανάσα να μου φέρει.

ΣΣ

Πανελλήνια αναγνώριση του συμπατριώτη μας συγγραφέα Γιάννη Ν. Νικολαΐδη

Αναδημοσιεύουμε από την εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» της Κυριακής —14 ΙΑΝ. 1996— άρθρο της διακεκριμένης δημοσιογράφου Ελένης Μπίστοκα στο οποίο αναφέρεται στο έργο του συμπατριώτη μας συγγραφέα και λογοτέχνη Γιάννη Ν. Νικολαΐδη με τον τίτλο:

«ΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ», η αγάπη για την πόλη-θύλο σε δέκα τόμους

«Τα καθημερινά του χρονογραφώματα σε εφημερίδες της πόλης των Ιωαννίνων σε χρόνο παρελθόντα αποτελούν και σήμερα μέτρο σύγκρισης με τα σημερινά, λόγω της άφθαστης καμψότητας της γραφής του Γιάννη Νικολαΐδη και του πνευματικού βάθους που τα χαρακτηρίζει. Πολυγραφώτατος ο Ηπειρώτης λόγιος ζει σήμερα απομονωμένος, ύστερα από την απώλεια της αγαπημένης του συζύγου, με κράση ασθενική αλλά μοναδική πνευματική θαλερότητα που αντικατοπτρίζεται στις σελίδες του δεκάτομου έργου που ήδη συμπληρώνει.

Στα 80 του χρόνια ο Γιάννης Νικολαΐδης αφήνει στην αγαπημένη του πατρίδα, την Ήπειρο, ως κληρονομιά το πορτρέτο των Ιωαννίνων —πόλης των θρύλων και της μεγάλης πολιτιστικής παράδοσης— το πιο σημαντικό έργο της ζωής του.

Πρόκειται για τη δεκάτομη μυθιστορία με τον γενικό τίτλο «Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου» που, αυτές τις μέρες, κυκλοφόρησε ο όγδοος τόμος με 470 σελίδες και εξώφυλλον τον Ελευθέριο Βενιζέλο να αναγιγνώσκει τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβερνήσεως στη Βουλή. Οι υπόλοιποι δύο τόμοι που θα συμπληρώσουν το έργο, θα είναι εξίσου ογκώδεις και θα εκδοθούν μέσα στο 1996. Πολυγραφώτατος και μαέστρος του γραπτού λόγου, με μεγάλη επίδοση και πείρα στο κριτικό δοκίμιο, στην ιστορική μονογραφία, στο διήγημα, στη λογοτεχνία και ποίηση, σε συνδυασμό με την αρθρογραφία του στις γιαννιώτικες εφημερίδες ο Γιάννης Ν. Νικολαΐδης έχει

πολλά να διδάξει στο σημερινό δημοσιογράφο της έντυπης επικοινωνίας. (Για τους άλλους της ραδιοτηλεοπτικής βαβούρας ένας είναι ο αδιαφιλονίκητος μετρούς είδους - ο Ευάγγελος Γιαννόπουλος. Όσες φορές και αν τον βγάλουν έχει πάντα κάτι να πει που αν δεν δίνει είδηση, δίνει ευκαιρία για σχολιασμό και επανάληψη).

Κλείνει εδώ η παρένθεση και επιστρέφουμε στα Γιάννινα και στο συγγραφέα τους. Με την πολυτομή, όσο και πολύτιμη, αυτή έκδοση ο Γ. Νικολαΐδης στήνει το σκηνοτικό μας περιόδο των δεκατιών (1913-1940), με προέκταση και στο παρελθόν της Τουρκοκρατίας. Κύριο μέλημά του είναι να δώσει τα δρώμενα σ' όλη την Ελλάδα, αλλά και έξω απ' αυτή, σε συνάρτηση με τη ζωή στα Γιάννινα, σ' όλες τις διαστάσεις, εθνικές, οικονομικές, κοινωνικές. Η αποτύπωση αυτή δεν είναι «άσκησις επί χάρτου», στατική απεικόνιση μιας πραγματικότητας σ' εξέλιξη αλλά έκφραση συναισθημάτων, μέσα από τα βιώματα και τις εμπειρίες των πρωταγωνιστών της περιόδου που άλλοτε είναι πραγματικά, ιστορικά πρόσωπα και άλλοτε φανταστικά, προεκτάσεις της δικής του ζωής και δράσης και των ανθρώπων που γνώρισε. Αντί να είναι μια ξερη ιστορική ανασκόπηση γίνεται συναρπαστική αφήγηση που στηρίζεται στο μύθο μιας γιαννιώτικης οικογένειας, στην οποία προσαρτηθώσα, ως δορυφόροι κι άλλες οικογένειες Ηπειρωτών γηγενών και προσφύγων. Γύρω από τη ζωή των οικογενειών αυτών πλέκονται τα γεγονότα στη ροή των εξελίξεων μέσα στο χρόνο. Μ' ένα συγγραφέα - ζω-ντανό αρχείο, προικισμένο με χαρακτηριστική γραφή, τα Γιάννινα έχουν το δικό τους επικό αφηγητή, που προσέχει τα μεγάλα και τα μικρά, τις λεπτομέρειες που συνθέτουν το ιστορικό σύνολο. Όπως μας είπε, επιγραμματικά ο φίλος της στήλης κ. Άγγελος Κίτσος, του Δ.Σ. της Ριζαρείου Σχολής, που μας σύστησε στο έργο και στο συγγραφέα: «Μακάρι κι άλλες πόλεις να είχαν το δικό τους Νικολαΐδη».

Ο καιρός, πριν από 67 χρόνια. Απόσπασμα από «τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου». «Από Δευτέρα μέχρι της Παρασκευής της

παρελθούσης εβδομάδος (7-11 Γενάρη) ισχυρότατος και σφοδρότατος άνεμος ετυράνησεν ολόκληρον την Ήπειρον. Η μεταξύ Ιωαννίνων και Νήσου συγκοινωνία διεκόπη δια πλοιαρίων, τα κεραμίδια και τα τζάμια των σπιτιών της πόλεως εθραύσθησαν ή μετατοπίσθησαν, η αναπνοή επάγωνε. Η θερμοκρασία του μεσονυκτίου 10 υπό το μηδέν.... Το πρώτο πάγωμα της λίμνης το 1929 κράτησε τρεις μέρες Σάββατο, Κυριακή και Δευτέρα (12 και 14 Γενάρη)». Σημειώνει ο ειδησεογράφος της εποχής: «Πλούσιοι και πτωχοί, άνδρες και γυναίκες, παιδιά και γερόντοι έτρεχαν να την ιδούν με το κρουσταλλένιο της φόρεμα, που στα 50 ή στα 60 της χρόνια μια φορά το φορούσε.... Πολλοί έκαναν περίπατο πάνω στα παγωμένα νερά της λίμνης μας και οι τολμηρότεροι «παιδιά αυτοί» - πήγαν με τα ποδήλατα από τα Γιάννινα στο Νησί».

Σ' αυτούς τους τολμηρούς συγκαταλέγεται και ο γράφων, μαθητής τότε της Α' τάξεως του Β' Γυμνασίου Αργένων. Έκανα ένα μικρό περίπατο, με τα πόδια, σε μικρή απόσταση από τη στεριά, η λίμνη ήταν για μένα ο μεγάλος άγνωστος». Υπάρχει και η σχετική φωτογραφία που τη χάρι της τη μοιραζόμαστε, αυτή την παγωμένη Κυριακή, 14 του Γενάρη, 67 χρόνια μετά...

Σημείωση: Θα ήταν ευχής έργον αν όλοι οι Ζαγοριόσι συγγραφείς, μιμούμενοι τη χειρονομία του κ. Γιάννη Νικολαΐδη, μας έστελναν τα έργα τους για τον εμπλουτισμό της Ζαγορίσιας Βιβλιοθήκης μας.

H I.A.E.Z.

Ένα νέο βιβλίο της κ. Ελευθερίας Νικολαΐδου

Από την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών εκδόθηκε πρόσφατα ένα νέο βιβλίο της κ. Ελευθερίας Νικολαΐδου με τίτλο «Η ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΣΤΟ ΒΙΛΑΕΤΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΒΛΑΧΟΦΩΝΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ» αποτελούμενο από 450 και πλέον σελίδες. Η συγγραφέας του εν λόγω βιβλίου συμπατριώτισσα μας από τη Βίτσα και κόρη του γνωστού μας συγγραφέα και λογοτέχνη Γιάννη Νικολαΐδη, είναι τακτική καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στον Τομέα της Ιστορίας των Νεωτέρων χρόνων με πλούσιο συγγραφικό και επιστημονικό έργο. Τα μέχρι σήμερα εκδοθέντα έργα της ξεπερνούν τα 30 και να λάβουμε υπ' όψη μας, πως έχει να διανύσει μεγάλο διάστημα ακόμα από την καθηγητική της καριέρα, οπότε θα πρέπει να αναμένουμε και άλλες επιτυχίες της.

Χιλιάδες σελίδες συγκροτούν την επιστημονική της έρευνα γύρω από ιστορικά θέματα της Ηπείρου και της ευρύτερης περιοχής στα Βαλκάνια και που δίνουν απάντηση σε πολλά ζητήματα από τη ζωή και δράση προσώπων, τα οποία έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στα νεώτερα χρόνια της ιστορίας της πατρίδας μας. Το Ζαγόρι σεμνύνεται για την εκλεκτή του επιστήμονα, που με τη λαμπρή παρουσία της στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τιμά ιδιαίτερα τον τόπο της.

Σ.Θ.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΒΙΚΟΥ-ΑΩΟΥ

Και ο Ορειβατικός Σύλλογος Ιωννίνων αντιτίθεται με ομόφωνη απόφασή του, της 1ης Δεκεμβρίου του '95, σε κάθε επέμβαση στον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου για την κατασκευή χιονοδρομικών κέντρων, αναβατήρων (τελεφερίκ) δρόμων και άλλων κατασκευών, που θα βλάψουν το παρθένο φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

«Το συγκρότημα των κορυφών της Τύμφης και γενικά όλη η περιοχή έχει χαρακτηριστεί βάσει αποφάσεων διεθνούς εμβέλειας ως μνημείο μοναδικού φυσικού κάλλους (Εθνικός Δρυμός) και ο Ε.Ο.Σ. Ιωννίνων δικαίως αντιτίθεται στην κακοποίηση του φυσικού πλούτου της Ηπείρου, έναντι οποιασδήποτε αμφιλεγόμενης ανάπτυξης» τονίζει στην ανακοίνωσή του.

Καταγγίνοντας καλεί όλους τους φορείς και ειδικά τους Ορειβατικούς Συλλόγους της χώρας να αποτρέψουν τα σχεδιαζόμενα έργα στην περιοχή της Τύμφης και τις αρμόδιες αρχές να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων, δίνοντας ότι γνωρίζουν να προστατεύουν το φυσικό μας περιβάλλον, από επιμεμβάσεις αλόγιστες, που έχουνταν σε αντίθεση και με τους Νόμους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου έχει έκταση 126.000 στρέμματα και είναι ένας από τους δέκα στη χώρα μας. Η χλωρίδα, η πανίδα, οι γεωλογικοί σχηματισμοί και η αγριότητα του τοπίου σε συνδυασμό με την παράδοση του Ζαγορίου αποτελούν μοναδικό συνδυασμό.

Σύλλογος Προστασίας
Ηπειρωτικής Φύσης

ΛΟΓΑΡΙΑΖΟΝΤΑΣ ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ ΞΕΝΟΔΟΧΟ

ΠΕΛΑΤΗΣ: Δήμος Κόνιτσας
ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ: Πάτιγκο και Ε.Δ. Βίκου-Τύμφης-Αώου
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: Τελεφερίκ και Χιονοδρομικό κέντρο Κόνιτσας
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ: Όρος Τύμφη

Αστόχως πλην σαφώς δημοσιεύθηκε την Παρασκευή 10 Νοεμβρίου 1995 από την εφημερίδα Νέοι Αγώνες (παρόμοια άρθρα δημοσίευσαν και άλλες τοπικές εφημερίδες) κύριο άρθρο με τίτλο: «Βιγλάτορες στην Τύμφη», αναφερόμενο σε δύο εντελώς διαφορετικά θέματα μεταξύ τους: α) Στο άνοιγμα των συνόρων με την Αλβανία στη θέση «Μέρτζα-νη» που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί από το Interreg 2 και β) Στις προσπάθειες του Δήμου Κόνιτσας να κατασκευάσει Τελεφερίκ και Χιονοδρομικό κέντρο στην Τύμφη.

Όσον αφορά το πρώτο δεν έχουμε καμία αντίρρηση και είναι κάτι που έπρεπε να είχε γίνει εδώ και πολύ καιρό. Ίσως δεν ήταν ανα-

Οικολογικά

γκαίο να περιμένουμε το Interreg 2 για να το κάνουμε. Όσον αφορά το δεύτερο τώρα, δηλ. το Τελεφερίκ-Χιονοδρομικό κλπ Κόνιτσας που δεν έχει καμία απολύτως σχέση με το πρώτο θέμα, εκτός και αν ο Δήμος Κόνιτσας αναμένει πλούσιους Αλβανούς τουρίστες, θα θέλαμε να επισημάνουμε όσο γίνεται πιο συνοπτικά τα εξής:

1. Για οποιοδήποτε μεγάλο έργο (αλλά και μικρό) που προτείνεται να κατασκευαστεί επιβάλλεται να μελετηθούν εξονυχιστικά από ειδική αμερόληπτη επιτροπή όλες οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του, πράγμα που συνήθως δε γίνεται (π.χ. το ΥΠΕ Πηγών Αώου).

2. Μέσα σε προστατευόμενες περιοχές όμως, όπως είναι οι Εθνικοί μας Δρυμοί απαγορεύεται από τη Νομοθεσία η οποιαδήποτε επέμβαση που διαταράσσει το φυσικό οικοσύστημα.

Οι κύριοι λόγοι της ίδρυσης των

Εθνικών μας Δρυμών, που όλοι μαζι αντιστοιχούν σε έκταση λιγότερο από το 0,4% της Ελλάδας (ισή δηλ. με την επιφάνεια ενός κεφαλιού καρφίτσας στο χάρτη), είναι, σύμφωνα με το αντίστοιχο Προεδρικό Διάταγμα: η προστασία της χλωρίδας, της πανίδας και των γεωμορφολογικών σχηματισμών και κατόπιν η αναψυχή των επισκεπτών.

3. Αναψυχή των επισκεπτών γίνεται με πολλούς τρόπους, που ο καθένας ανταποκρίνεται στο πολιτιστικό επίπεδο του ατόμου και της κοινωνίας που ζει: π.χ. Μουσική, Ζωγραφική, Λογοτεχνία, Περίπατοι, Ορειβάσις, Ποδόσφαιρο, Σκυλάδικα, Άραγμα σε σαλέ με το πόδι απανωτό πίνοντας φραπέ κλπ.

Στην οροσειρά της Τύμφης σήμερα έχουμε έναν αξιόλογο αριθμό επισκεπτών κάθε χρόνο με ποικίλλα ενδιαφέροντα και κύριο άξονα αυτό που ονομάζεται Οικοτουρισμός. Τουρισμός δηλ. για να γνωρίσουμε τον πραγματικό μας ΟΙΚΟ, το φυσικό μας περιβάλλον, χωρίς να το διαταράσσουμε: το πέρασμά μας να είναι όσο το δυνατόν αθόρυβο. Και Δόξα το Θεό πολλά χωριά γύρω από την Τύμφη στηρίζουν την

οικονομία τους και ζουν αποκλειστικά από αυτούς τους επισκέπτες.

4. Αυτό ακριβώς που αναφέραμε πιο πάνω θα μπορούσαν να το κάνουν και άλλες κοινότητες και δήμοι. Δεν το κάνουν όμως. Αντίθετα προγραμματίζουν έργα τερατώδη, τόσο σε διαστάσεις όσο και σε καταστροφές, δηλ. τελεφερίκ και χιονοδρομικά πάνω στα βράχια της Τύμφης με έναν και μόνο σκοπό: να αποσπάσουν δισεκατομμύρια δραχμές από τα κοινοτικά ταμεία. Γιατί, κακά τα ψέματα κ. Δήμαρχε Κόνιτσας, ποιός Ελβετός και ποιός Αυστριακός θα αφήσει τις Άλπεις για να έρθει μέσα στο καταχείμωνο να βαλτώσει με τα σκι του στο μουσλειωμένο χιόνι της κορυφής «Λάπα-το» της Τύμφης; Στη Μεσόγειο βρισκόμαστε, όχι στην Αλάσκα....

Επισκέπτες ξένοι, έρχονται χιλιάδες κάθε χρόνο και θα έρθουν ακόμα περισσότεροι. Πότε έρχονται και γιατί έρχονται όμως; Έρχονται το καλοκαίρι γιατί θέλουν να περπατήσουν τα βουνά και τα φαράγγια αναζητώντας την ηρεμία. Δεν έρχονται για τα τελεφερίκ. Αυτά τα βαρέθηκαν. ΗΡΕΜΙΑ χρειάζεται ο άνθρωπος σήμερα και στην Τύμφη, έστω κι αν έχει ζωστεί από τους κάθε λογής «λάτρες της «ανάπτυξης» με αρκετά χιλιόμετρα αυτοκινητόδρομων, ένα μέρος της συνεχίζει να παραμένει ακόμα ανέπαφο. Ποιό είναι όμως αυτό;

5. Το μεγαλύτερο μέρος του Εθνικού μας Δρυμού Βίκου-Αώου και ειδικά αυτό που περιλαμβάνεται από τα όρια της κοινότητας Πατίγκου μπορεί να ονομαστεί ακόμα «παρθένο».

Οποιοδήποτε οι επεμβάσεις είναι και εδώ αρκετές (π.χ. ορεινοί δρόμοι και κατασκευή από το Δήμο Κόνιτσας και το σύλλογο «Πράξις» οικήματος, Γεώτρηση παράνομη και απαίτηση υδάτων ποταμού Βοιδομάτη στο χωριό Βίκος κλπ) όμως οι καταστροφές δεν έχουν προχωρήσει ακόμα τόσο βαθιά. Περιμένουν το έργο του Δήμου Κόνιτσας, τι Τελεφερίκ-Χιονοδρομικό, για να δωθεί η εκτελεστική βολή τόσο στο Δρυμό όσο και στην οικονομία πολλών κοινοτήτων, αλλά περισσότερο μας: του Πατίγκου, αληθινός πρωτεργάτης και υπόδειγμα στο Πανελλήνιο του Οικοτουρισμού.

6. Σίγουρα το Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας γνωρίζει πως η Δημοκρατική μας χώρα δεν έχει καμία σχέση με τη μακρινή Νιγηρία... Όμως, παραδόξως όλα τα μεγαληπιβόλα έργα (ενός δισεκατομμυρίου και βάλε) που προγραμματίζονται θα κατασκευαστούν όχι μόνο

μέσα στον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου αλλά και εντός των ορίων της κοινότητας Πατίγκου... κ. Δήμαρχε Κόνιτσας, οι Πατιγκιώτες δεν αποτελούν μειονότητα του κράτους σας. Έχουν πιστεύουμε το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης (ή μήπως δεν το έχουν;). Η πόλη σας ήταν ανέκαθεν πεδινή. Έχει έναν πλούσιότατο κάμπο και άφθονες Δημόσιες Υπηρεσίες. Τα βουνά της περιορίζονται σε ένα μικρό τμήμα της χαράδρας του Αώου και στους πρόποδες κάποιων κορυφών της Τύμφης. Εκεί, και εφόσον είναι εκτός Δρυμού, (η χαράδρα του Αώου τουλάχιστον είναι μέσα στο Δρυμό) κατασκευάστε ό,τι θέλετε, ακόμα και Βυροδεψία (εάν πληρούν όλες τις περιβαλλοντικές προϋποθέσεις....).

Είναι ανεπίτρεπτο να τα σχεδιάζετε και να τα προωθείτε απόρητα και μυστικά σε ξένα χωράφια και μάλιστα μέσα στο Δρυμό.

7. Στο φύλλο της 10 Νοεμβρίου αναφερόταν επίσης πως: «...συναποφασίστηκε η συγκρότηση επιτροπής με τη συμμετοχή κοινωνικών και απειστημονικών φορέων (Δήμος Κόνιτσας, Νομ/κη Αυ-τ/ση, Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ΤΕΕ, Οικονομικό Επιμελητήριο) η οποία θα εξετάσει το θέμα απ' όλες τις παραμέτρους όπως π.χ. οικονομικές και περιβαλλοντικές....».

Ποιόν κοροιδεύετε κύριοι; Με τι γνώσεις θα κρίνουν οι παραπάνω τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις; Θα σταματήσουμε εδώ την έκφραση της αγανάκτησής μας για αυτήν την μέλλουσα βαρβαρότητα στα ιερά βράχια της Τύμφης, με τα λόγια του ανθρώπου εκείνου που υπέγραψε την ίδρυση του πρώτου Εθνικού Πάρκου σε ολόκληρο τον κόσμο, του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών Θ. Ρούσβελτ:

«Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΡΙΘΕΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΕΤΑΙ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΡΚΑ»

Μερίκι σήμερα, εκατό χρόνια αργότερα, συνεχίζουν να αναζητούν τρόπους βιασμού της Φύσης-Τύμφης. ΑΙΣΧΟΣ...

Φ. Καψάλης

Η εγκατάσταση Τελεφερίκ στην Τύμφη

Και το ΤΕΕ (τμήμα Ηπείρου) όπως δήλωσε στην εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΟΣ» (αριθ. φύλλου 364 της 10 Ιαν. '96) ο πρόεδρος της Δ.Ε. του, αντιτίθεται στην εγκατάσταση τελεφερίκ και χιονοδρομικού κέντρου στην περιοχή της Τύμφης, που προωθεί ο Δήμος Κόνιτσας σε συνεργασία με ξένη εταιρεία.

Η εγκατάσταση μιας τέτοιας δραστηριότητας στην εν λόγω περιοχή θα αλλοιώσει την περιβαλλοντική ισορροπία του πανέμορφου σμηκενίου τοπίου και επομένως η ωφέλεια που προσδοκούν να προέλ-

θει από την λειτουργία του τελεφερίκ θα είναι αντιστρόφως ανάλογη με τη ζημία που θα προξενηθεί. Ας κοιτάξουν οι αρμόδιοι κι όσοι ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη των περιοχών αυτών, να προτείνουν ηπιότερες παρεμβάσεις για τέτοιου είδους έργα, χωρίς να βλάπτουν το φυσικό περιβάλλον.

ΟΡΕΙΒΑΤΩΝΤΑΣ

(Από το βιβλίο «ΘΕΡΟΣ» της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων 1980)

Ο ήλιος ζύγωνε τα βουνά της Αρίστης, όταν κινήσαμε από το μικρό Πάτιγκο για το ορειβατικό καταφύγιο, στο λαμό της Αστράκας.

Ήταν αμφιβόλο αν θα κράταγε, έτσι τουλάχιστον έδειχνε ο μονοχρωμένος ουρανός, που τον περνούσαν ακατάπαυστα κοπάδια από ολοσκότεινα σύννεφα, γιομάτα αστραπές και βροχή.

Κάπου-κάπου κάποια φύλα από γαλάζιο, ξετυπωμένη ανάμεσα από τα μαύρα πούπουλα, μας αναπτέρονε την απόφαση για το ανέβασμα στον ανήκε της Αστράκας, στο ορειβατικό καταφύγιο υψόμετρο 1.940 μέτρα.

Σύντομα όμως περάσαμε τα έρημα καλντιριμένα, παστρικά σκακάρια, αφήνοντας πίσω το πετροπλουμιστό χωριό, στο Φθινοπωριάτικο λήθαργό του.

Στο λίθινο κώσκι, στο καραούλι, ψηλότερα από το χωριό, περάσαμε τ' αδιάβροχα.

Οι πρώτες ακροβολιστικές στάλες με δύναμη μας πιστοίσαν τα πρόσωπα.

Ένα σύντομο αέρι πέρασε ξυστά στη γη, προκαλώντας έναν ανάλαφο τρέμμα στο τ' αδύναμο χορταράκι.

Τα φύλλα των δέντρων, φρυγανισμένα πια, έρεβαν στο χιμά, δημιουργώντας σωρούς-σωρούς απ' αυτά, ή σκάλωναν στους θάμνους, αφήνοντας τα γυμνά τσατάλια, σαν ανοιχτές παλάμες, στραμμένες ικετικά στον ουρανό.

Τα γοργοκύλιστα ρυάκια κελάρυζαν στα μαδημένα κηπάρια, μέσα στις αυλακίες και οι κορφές της Κούλας και του Λάπατου, αεχωρίστες απ' τη μαυρίλα τ' ουρανού.

Ρίξαμε μια τελευταία ματιά στο χωριό. Ολόιδιο πετροπλεγμένο εργοχείριο, στοιβαγμένο στα Φθινοπωριάτικα χρώματα. Η νοσταλγία, οι καίμοι, ο πόθος και η αγάπη των ταξιδευμένων Ζαγορίσιων για την πατρίδα, έγινε ένα όνειρο που πέτρωσε και έμεινε απτό μπροστά μας.

Το χωριό πράο και ήσυχο, θαρρείς πως νοσταλγούσε τις παλιές καλές μέρες, τότε που ήταν στην ακμή του, κεφαλοχώρι και έδρα της Κοινοτικής αυτόνομης Ζαγορίσιας Ομοσπονδίας. Πάνω του δέσποζε καταπλεκτικά, ο πυρόσταχτος όγκος της Αστράκας, με τους έξι δομοκτινηκί ισορροπία του πανέμορφου σμηκενίου τοπίου και επομένως η ωφέλεια που προσδοκούν να προέλ-

θει από την λειτουργία του τελεφερίκ θα είναι αντιστρόφως ανάλογη με τη ζημία που θα προξενηθεί. Ας κοιτάξουν οι αρμόδιοι κι όσοι ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη των περιοχών αυτών, να προτείνουν ηπιότερες παρεμβάσεις για τέτοιου είδους έργα, χωρίς να βλάπτουν το φυσικό περιβάλλον.

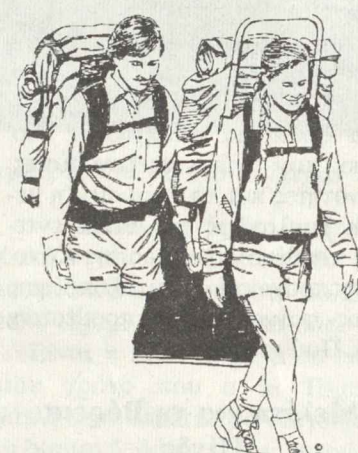
Οικολογικά

Πιο και, η τραγουδιμένη Αυραγώνιος, με τα σκαπτά κανούλια, κόχλαζε πνιγμένη απ' τα φλουρένια πλατάνια και τα βρύα.

Το χόχλασμα του νερού της ήταν ένα μοιρολόι της μοναξιάς. Άλλοτε εδώ οι Ζαγοριοπούτες, όμορφες σαν τα κρύα τα νερά, φορτωμένες με τις ξύλινες βουτσέλες τους, έλεγαν στη βρύση τους καίμους τους κι αυτή τους έπαιρνε νανουριστά, τους τραγουδούσε, τους δρόσιζε και τους έκανε γύρα της τόσο όμορφα λουλούδια!

Στ' αλήθεια, είχαμε δει την άνοιξη, τόσο όμορφα λουλούδια να στολίζουν τη βρύση γύρα-γύρα, αναστενάζοντας από το χείδεμα της αύρας!

Γι' αυτό, όταν κόβουμε λουλού-

δια, είναι σα να ξεριζώνουμε βιόλω, τους καίμους των ερωτευμένων κοριτσιών!

«Στο Πάτιγκο στο Μαχαλά είναι μία κρύα βρύση. Ποιός έχει ντέφι στην Καρδιά να πάει να πιή να όβση. εκεί είν' μπιστάνια όμορφα λαλούν πουλιά κι αρδόνια τέτοια βρύση χρειάζονταν να βρίσκονταν στην πόλη Να πίν' ο Βασιλιάς νερό κι οι αρχοντάδες όλοι.

Τώρα, μέσα στους πνιχτούς κλώνους του γεροπλάτανου, που κρέμονται περδικλωτά στις μαυρόπλακες της στέγης, τιτιβίζουν τα πουλιά, κουρνισμένα από τον ερχομό της μπόρας.

Από τη βρύση, ο θαμνώδης δρόμος γινόταν ανηφορικός, χαμένος στην καχεκτική βλάστηση των σφενδαμίων, λεφτοκαριών, κέδρων και μερτοσίων. Σύναμα τα σύννεφα όλο γυροφέρναν, μια για βροχή και μια μετανοωμένα. Μόλις στο βάθος, πέρα μακριά, ο ήλιος αποκόπηκε και ξέφυγε γλήγορα από μια ολόμαυρη συννεφιασμένη λωρίδα, αναπνέοντας έτσι στις ράχες της Μουγκράνας, γεμίζοντας τη Δύση φωτιά και χρώμα.

Το φως λιγόστευε. Λίγες κορφές απόμειναν μ' ένα κοκκινωπό λερί

τριγύρα τους. Κοντά μας όλα έλαβαν μια στερνή κοκκινωπάδα. Οι ήσιοι σάλευσαν, τα άλικα χρώματα, τα ξανθά που στραφάγαν, οι λουρίδες από μπλέ και ροζ, μουτζουρώνονταν από κηλίδες μαύρου και μελανι.

Η τρεμουλιαστή ανταύγεια της ατμόσφαιρας έκανε τα υγραμένα φυλλάμματα να σταλάζουν από χρυσές μαρμαρυγές.

Σ' αυτές τις θεϊκές στιγμές, τις τόσο εκμηδενιστικές για τη φτώχη μας ύπαρξη αλλά τις τόσο ενανσθητικές στη διάθεση για ποίηση και προσευχή, σταθήκαμε, κρατώντας την αναπνοή μας, ακούγοντας για λίγο, αστερίσαστοι, τις μυστικές πνοές της Φύσης, πούπερτε ξεψυχισμένη στην αγαλιά της νύχτας.

Ανάσαινε η μωρωμένη ατμόσφαιρα και στ' απαλό λυκόφως αγνές σιλουέτες και μαβιά περιγράμματα έμειναν στο βάθος τα βουνά, ώσπου όλα, σε μια βαθμιαία εναλλαγή, από σκούρο σε σκούρο, χάθηκαν μες' στο αργόσαλαμα της νύχτας, μένοντας μόνο οι κοντινοί, ολοσκότεινοι και νεροφουσκωμένοι όγκοι των βουνών.

Ανεβαίνοντας, στις αγριοκερασιές, ξεκρίναμε την Αντάλη, που με το ζόρι πάσχιζε η καρούτα της να συγκρατήσει το τιναχό νερό της. Ο ανήφορος της βουνοπλαγιάς, από δω και πάντα δυνάμωνε πιο πολύ και τα πόδια μας σκουνοφυλούσαν στις σκόρπιες πέτρες και τους ξεκομμένους βράχους της Αστράκας.

Ο αέρας, χογιάζοντας, αναλάβαινε τη βραδυνη του βάρδια. Μύτες και μάτια έτρεχαν από τον παγερό βοριά. Η γης, κόκκαλο από την παγωνιά και με δυσκολία οι φτεινές δέσμες των φακών μας ψαχούλευαν το αδιόρατο στριφογύλιθο νοσηράτι που ολόθενα το μπερδεύαμε στον κακοτράχαλο τόπο.

Τα σύννεφα ξεσχίστηκαν, αφήνοντας τοπιακούς φεγγάρι να τσουγκράει στα δοντωτά βράδια της Αστράκας.

Τα βουνά αντιφέγγισαν κι από το πέρα-δώθε της υγρής αντάρας, φαίνονταν σαν να κινούνται.

Το ξερό πλατάγισμα απόνα κοπάδι πέδρικες, μας ξάφνιασε, δίνοντας στο παγωμένο αίμα εντονότερη κίνηση.

Δυό-τρία μπαλώματα από σύννεφα αναμέρισαν απ' το φεγγάρι κι ο ουρανός έγινε γυαλί.

Ο τόπος ξαναφάνισε, εκτός από το δρόμο μας, που τον σίαζε ο πλάγιος όγκος του ορθόστηθου βουνού.

Νοιώσαμε την αλμύρα του ιδρώτα στην άκρη των χειλιών μας κι ο θόλος τ' ουρανού διάστικτος από αστέρια, που έκαναν την νυκτοπεία μας πιο ευχάριστη.

Συνακολουθώντας τον αριστερό λάκκο και δώθε, από τα ριζά της Αστράκας, φτάσαμε στον Τράφο, που το πάφλασμά του έσπαγε τη σιγαλιά της προχωρημένης νύχτας.

Χαμηλά, μια θάλασσα από σκοτάδι, ένας σιωπηλός βυθός, που χώνετο το κάτω κόσμο.

Πέρα μακριά, λίγα τρεμοσβυστά φωτάκια, από τα διάσπαρτα Παγωνίσια Χωριά αγωνίζονταν απεγνωσμένα να επιζήσουν μέσα στην πλημμυρίδα του σκοταδιού. Πλησιάζαμε στον ανήκε, το κρύο παράτσοιζε. Τα χέρια ήταν κόκκαλο, τα δάχτυλα έχασαν τη φυσική τους ευκινησία.

Άντε να ξεκουμπώσεις ένα κουμπί!

Η μύτη, που προεξείχε της μαλίσιας κοινοκίας, ήταν στη θέση της; Για σιγουριά την τρίζαμε λίγο για να επιτορέψει το αίμα, ανακουφίζοντας την προσωρινά.

Στην Κρούνα μπροστινώνοντας ήπιαμε νερό και τις τελευταίες γουλιές τσαγιού, δροσίζοντας τα στεγνωμένα λαρύγγια. Εδώ ο τόπος ξάσπριζε από το πρώτο χιόνι που άρχισε να τριζοβολάει κάτω από τις βαριές ορειβατικές μας αρβύλες.

Κοτρώνια, ξεκολλημένα από τις σταχτιές σάρρες και κατακρημνισμένοι βράχοι που πρόβριλαν στον έναστρο ουρανό μας φαίνονταν σαν κάποιον, ολόσθητοι να μας καρτερούν, νοιώθοντας έτσι, έναν ξερό κόμπο ν' ανεβαίνει το λαίμο, ώσπου να ξεφύγουμε από την πλάνη.

Κατάκοποι σιμώσαμε στην κόχη της Αστράκας.

Ένα βελούδινο σκουτί ο ουρανός επάνω της, πλουμισμένο με ασημένιες πούλιες που τρέμζαν παρόξενα.

Ευτυχώς που δεν ξεδρομίσουμε, πέφτοντας έτσι στην αριστερή ρεματιά. Όταν ξεμυτίσαμε στον αγκάνα της Ροδόβλης, το ξεροβόρι απ' τη χαράδρα του Αώου, ξαφνιασμένο από την αναπάντεχη εμφάνισή μας, σφύρηχτο, σε ριπές-ριπές, μας ξύρισε, κοντεύοντας να μας πάρει σβάρνα. Κάτω, η μαύρη χούνη της ξερόλιμνης, ένας θεοσκότεινος κρατήρας, κι απέναντί του Μπλόσκο, φέγγιζε το χιόνι στο χλωμό φως του φεγγαριού, που απλάνε, και κακομύτασιν κρέμονταν απάνω μας.

Τρέχοντας, στην κόψη του ανήκε, με σπρωκόμενους τους γιακάδες και τις κουκούλες των «άνορων» χαμένους στους ορειβατικούς μας σκούφους, διαλύσαμε την λίγη απόσταση που μας χώριζε από τη λιθοστρωση βεράντα με τα μεγάλα βράχια στηθαία, του καταφύγιου.

Έτρεζαν, από τον ξέφρενο βορριά, τα λαμαρινένια παντζούρια του κτιρίου και χοχουνίζοντας τα ξυλιασμένα χέρια, με δυσκολία ανοίξαμε την παγωμένη πόρτα περνώντας μέσα στην αραγμένη κιβωτό του βουνού, γλυτώνοντας, έτσι, από τον κατακλυσμό της παγωμένης νύχτας.

ΦΩΚΙΩΝ ΚΑΨΑΛΗΣ

«ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ»

ΧΡΕΙΑΣΤΗΚΑ κάποια μέρα έναν χάρτη της Ηπείρου. Πήγα, λοιπόν, στο Πρακτορείο Εφημερίδων και ζήτησα έναν, ο οποίος, όμως, να ήταν ενημερωμένος αρκετά.

— «Πάρε αυτόν» μου λέει ο υπεύθυνος, «είναι καινούργιος και όπως μου είπε αυτός που τον έβγαλε είναι πολύ ενημερωμένος». Δυνατότητα να τον ελέγξω επί τόπου δεν είχα, γιατί ήταν συσκευασμένος σε πλαστική θήκη, έσκασα το οχτακοσάρι και τον πήρα.

Σπίτι τον άνοιξα. Φαινόταν εντυπωσιακός. Πολλές λεπτομέρειες μέχρι και τα ξωκκλήσια είχε. Για να δω τον βαθμό της ενημέρωσης που είχε, κοίταξα την περιοχή του Ζαγοριού, που υποτίθεται ότι την ξέρω αρκετά καλά. Υποτίθεται. Γιατί έπρεπε να ανοίξω αυτόν το χάρτη για να συνειδητοποιήσω σε πόσο σκοτάδι ζούσα τόσα χρόνια. Για αρχή με περίμενε με μεγάλα γράμματα η λέξη «ΖΑΓΟΡΙΑ».

— «Πότε έγιναν πολλά», αναρωτήθηκα, αλλά δεν έδωσα μεγάλη σημασία, γιατί πλέον είδα ένα συνήθισμένο λάθος. Έψαξα να βρω το Δίκωρφο. Ελάττη βρήκα. Μανασσή βρήκα, Δίκωρφο δεν βρήκα.

Τόφαγε η μαρμάγκα. Βρήκα όμως το ξωκκλήσι της Αγίας Παρασκευής! Εκπλήξη! Κι απορία: Πώς αυτός ο άνθρωπος ανακάλυψε το ξωκκλήσι αυτό που δεν φαίνεται καν από το δρόμο, και δεν είδε ολόκληρο χωριό; Βρήκα και το ξωκκλήσι της Αγίας Τριάδας της Ελάτης! Αμέ!

Μόνο που εγώ νόμιζα ότι είναι επάνω στο δρόμο και όχι

κοντά στους Κήπους, όπως λέει ο χάρτης. Αλλά είπαμε. Ζούσα στο σκοτάδι. Φαίνεται όμως ότι η μαρμάγκα που έφαγε το Δίκωρφο, είχε πολύ όρεξη. Γιατί έφαγε και τη Βίτσα και το Δίλοφο - τα καλύτερα χωριά δηλαδή (προσωπική γνώμη αυτή έτσι!).

Εκεί που κλονίστηκε δε, ήταν η θέση των Άνω Πεδινών, τα οποία βρίσκονταν μεταξύ Μονοδενδρίου και Κεπεσόβου (μέσα στη χαράδρα του Βίκου άραγε;) και του Ελαφότοπου, ο οποίος βρίσκεται πάνω από το Καπέσοβο. Το τελειωτικό χτύπημα όμως ήταν ένα μικρό σημείωμα με πληροφορίες που δίνει ο χάρτης για το Ζαγόρι. Διαβάστε:

«Στο δρόμο που οδηγεί από τα Γιάννινα στην Κόνιτσα, απλώνονται τα 46 Ζαγοροχώρια (ούτε τραχανάς νάταν)...» Φανταστείτε τώρα τον καπνισμένο τον τουρίστα να ακολουθεί το δρόμο για Κόνιτσα και να περιμένει να βρει τα χωριά. Αν δε, ψάχνει για τη χαράδρα του Βίκου σώθηκε: «Στη διαδρομή αυτή (σ.σ. Ιωαννίνων - Κόνιτσα) θα δείτε στο 45ο χλμ. το φαράγγι του Βίκου...»

ΜΗΠΩΣ τελικά θα έπρεπε οι φορείς του Ζαγοριού χώρου να στείλουν κάποια διαμαρτυρία στον υπεύθυνο εκδοτικό οίκο;

Και πώς άραγε μπορούμε να προστατευτούμε από τις κάθε είδους «τουριστικές πληροφορίες» που δίνονται τις περισσότερες φορές λανθασμένες, από διάφορα έντυπα;

ΔΗΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η αξιοποίηση των Ζαγοροχωρίων και από την άλλη πλευρά

ΟΠΩΣ είναι γνωστό στα Ζαγοροχώρια με την μεγάλη και καθημερινή αυξανόμενη τουριστική κίνηση είναι υποχρεωτική η κατασκευή των οπτικών κατά τον παραδοσιακό τρόπο με πέτρα στους τοίχους και πλάκες στη στέγη, κάνοντας σχεδόν απαγορευτική την ανέγερση νέων και δύσκολη την επισκευή των πολλών παλαιών.

Εάν η πολιτεία θέλει να βοηθήσει στο να κρατηθεί η περιοχή ζωντανή και να μην ερημώσει τελείως ένα από τα μέτρα που θα πρέπει να λάβει (έχοντας υπ' όψιν και 1) την οικονομική κατάσταση των κατοίκων της περιοχής 2) την δυσκολία μεταφοράς των υλικών στις περισσότερες περιπτώσεις - μεταφορά με τα χέρια και 3) το μεγάλο κόστος των αδειών οικοδομής) είναι η επιδότηση της κατασκευής - επισκευής και η μείωση στο ελάχιστο του κόστους της αδειας οικοδομής των εν λόγω κατοίκων, ούτως ώστε και νέες να γίνουν αλλά, και το βασικότερο, να μπορέσουν να επισκευαστούν οι πάμπολλες ερειπωμένες και να μην αναγκάζονται οι κάτοικοι σε πρόχειρες - άσχημες λύσεις (τσιγκούρες - τσιμεντόλιθους).

Δημήτρης Δερδεμέζης

Μικρά αλλ' όχι ασήμαντα αριθ. 4

Χιονοδρομικό κέντρο στην Τύμφη

Πλημμύρια από αγανάκτηση, όταν στο περασμένο τεύχος του περιοδικού μας διάβασα τη διαμαρτυρία του Αναπτυξιακού Συνδέσμου (νυν Συμβουλίου Περιφέρειας) Κεντρικού και Δυτικού Ζαγοριού για τη δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου στην Τύμφη με πρωτοβουλία και προς όφελος του Δήμου Κόνιτσας (και της κατασκευαστικής εταιρείας). Τυχόν αποδοχή και εκτέλεση της πρότασης του Δήμου Κόνιτσας (λέγεται ότι χρηματοδοτήθηκε κιόλας με καμιά τρακοσαριά εκατομμύρια) θ' αποτελέσει καίριο χτύπημα κατά του ηλιακού ακόμη τουρισμού του Ζαγοριού, μιας από τις κυριότερες πηγές ανάπτυξής του και την ολοσχερή καταστροφή μεγάλου τμήματος του Εθνικού Δρυμού Βίκου. Χωρίς να έχει κανένα δικαίωμα ιδιοκτησίας στο χώρο, που ανήκει σε ζαγορίσιες κοινότητες και το Δημόσιο (η μελέτη Γουλανδρή τον θέλει εντελώς παρθένο), ο Δήμος της Κόνιτσας προχωρεί στην υλοποίηση, όπως φαίνεται, των προθέσεών του. Πού στηρίζεται;

Μελέτη για τη Βόρεια Πίνδο

Πριν λίγο καιρό διάβασα σε τοπική εφημερίδα (συγκεκριμένα στη «Φωνή του Γεροπλατάνου», την ωραία εφημερίδα που βγάζουν οι Γεροπλατανίτες και που μου κάνει την τιμή να μου στέλνει ο φίλος κ. Σωκράτης Οικονόμου - ευχαριστώ και συγχαίρω) ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος - Χωροταξίας - Δημοσίων Έργων «αποδεχόμενο κοινή διανομαρχιακή πρόταση Ιωαννίνων - Γρεβενών για την «ανάπτυξη και διατήρηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στη Βόρεια Πίνδο» προχώρησε στην ένταξη πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την ανάληψη εκπόνησης σχετική μελέτης». Η χρηματοδότηση από το Κ.Π.Σ. 1994-99.

Και σκέφτομαι: Όταν το Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε προγραμματίζει και ενεργεί κατά τον τρόπο αυτό για την προστασία (και ανάπτυξη) όλης της περιοχής της Βόρειας Πίνδου (πέστε από Μέτσοβο μέχρι αλβανικά σύνορα), που παρουσιάζει χαρακτηριστική φυσική ομοιομορφία, για ποιο λόγο ο Δήμος της Κόνιτσας κινείται για χιονοδρομικό κέντρο και τελεφερίκ (από τη μεριά του). Θέλει να προλάβει κάτι, για να έχει την

αποκλειστικότητα; Και ως το Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε θα συνταξιοδοτεί και θα χρηματοδοτεί ή θα επιτρέψει να γίνει με χρήματα κάποιας εταιρείας, προτού καν ακόμα έχει τη μελέτη τη σύνταξη της οποίας τώρα προκηρύσσει;

Κι όσο για την ίδια τη μελέτη, που δε θα είναι παρά μια επέκταση της μελέτης Γουλανδρή, καλό θα είναι —το λέμε από τώρα— να μην προβλέπω μία, ενιαία διοίκηση όλης της περιοχής, αλλά περισσότερες όσες και τα ξεχωριστά τμήματά της. Αλλιώς οι διαμάχες, οι αθέμιτες συναλλαγές και τα λοιπά παρατραγούντα με τα αρνητικά αποτελέσματά τους θα είναι στην ημερήσια διάταξη.

Η Μελέτη Γουλανδρή

Καλή και η νέα μελέτη. Αλλά για το Ζαγόρι δε χρειάζεται. Υπάρχει η θαυμάσια «Μελέτη Γουλανδρή», που με μικρές τροποποιήσεις που υπαγορεύει η πείρα, μπορεί να αποβεί πραγματική πανάκεια γι' αυτό. Δυστυχώς, ενώ έπρεπε να αρχίσει η εφαρμογή της από το καλοκαίρι του '94, παραδόξως (;) κανείς δεν την αναφέρει. Ακόμη κι εμείς οι Ζαγορίσιοι φαίνεται πως την έχουμε λησμονήσει. Μα, στο λεγόμενο συνέδριο Ελαφοτόπου, το περασμένο καλοκαίρι, όπως έμαθα κι όπως διάβασα στο περιοδικό μας, κανείς μα κανείς δεν τη θυμήθηκε. Ενώ δεν έχουμε κανέναν άλλον χρέα. Κρίμα...

Η προτομή του Κώστα Λαζαρίδη

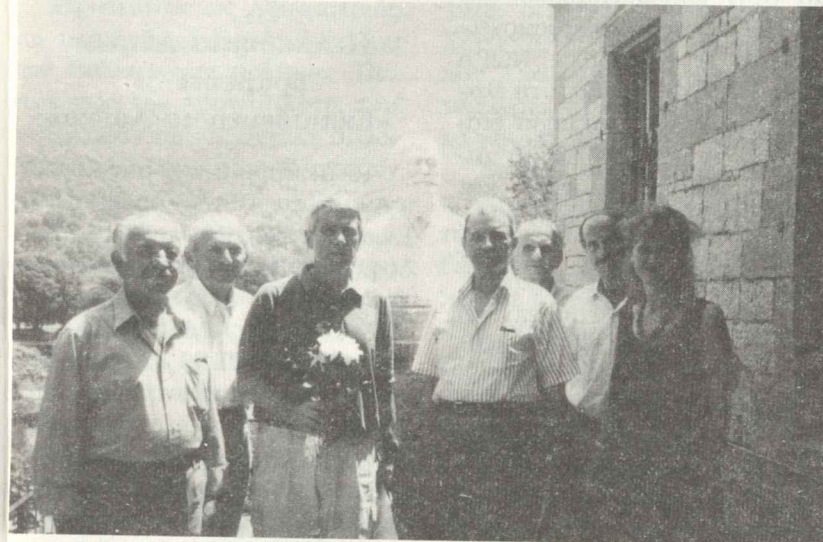
Όταν είχε πεθάνει ο Κώστας Λαζαρίδης, από τις στήλες του περιοδικού μας είχα προτείνει το στήσιμο της προτομής του στο Κουκούλι, για την οποία η κοινότητα ή η Αδελφότητα των Κουκουλιωτών θα συγκέντρωνε τις προσφορές όσων με τον τρόπο αυτό ήθελαν να τιμήσουν τη μνήμη του. Η πρόταση είχε απορριφθεί και από άλλους συμπατριώτες (λ.χ. από το Φακίωνα Καψάλη στον «Ηπειρωτικό Αγώνα»). Όμως, αν και πέρασαν τόσα χρόνια, δεν έγινε τίποτε. Ξεχάστηκε ο Κώστας Λαζαρίδης, ξεχάστηκε η τόση προσφορά του στον τόπο μας; Οχι, βέβαια: τέτοιοι άνθρωποι και τέτοια έργα δεν ξεχνιούνται. Ξεχνιούνται μόνο οι δικές μας υποχρεώσεις προς αυτούς. Καιρός να τις ξαναθυμηθούμε. Και πρώτοι απ' όλους οι Κουκουλιώτες.

Βύρων Βαζζώκας

ΤΟΜΑΣ ΝΑΪΛΣ: Ένας καλός φίλος του Ζαγοριού

Η σκηνή στο Μονοδένδρι. Εννιά Δεκεμβρίου του περασμένου χρόνου. Η ημέρα είναι λαμπρή κι ο ήλιος από τη μια μέρα ασημίζει εκθαμβωτικά τις χιονισμένες κορφές του Ζαγοριού κι

σβεία των Αθηνών ήταν Υφυπουργός Εξωτερικών της χώρας του επί των Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αποχαιρετάει τα κορίτσια με τα αρκετά καλά ελληνικά του που τώρα μαθαίνει:

Μπροστά στην προτομή του Αναγνωστοπούλου στο Πάπιγκο

από την άλλη αναδεικνύει σε όλο της το φόρτε τη χειμωνιάτικη ομορφιά του χωριού με τον δωρικής λιτότητας αρχιτεκτονικό πλούτο του. Είναι μία ημέρα που αβίαστα σούρχεται στη σκέψη ο στίχος του ποιητή «όποιος πεθαίνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει».

Λίγο πίσω από το μεσοχώρι στην είσοδο του ξενώνα των Αδελφών Πατεράκη μια ομάδα εργαζομένων κοριτσιών του Χειροτεχνικού Κέντρου της Ριζαρείου έχει περικυκλώσει τον Αμερικανό Προσβευτή Τόμας Νάιλς και συζητάει με άνεση μαζί του. Όταν τελειώνει η κουβέντα ο επιτολής ξένος διπλωμάτης, ο οποίος προτού υπηρετήσει στην Προ-

— Κοπέλλες, καλές γιορτές. Καλή αντάμωση. Σύντομα θα είμαστε πάλι μαζί σας στο πολύ - πολύ ωραίο Ζαγόρι. Γεια σας.

Είναι η πέμπτη φορά σε ενάμιση χρόνο που ο κ. Τόμας Νάιλς επισκέπτεται για ολιγοήμερη διαμονή, δύο - τριών ημερών, το Ζαγόρι, το οποίο πρωτογνώρισε χάρις στο ίδρυμα Λάτση. Τον φέρνει στον τόπο μας η αγάπη του για τη φύση, η ορειβατική του δεινότητα και ο θαυμασμός του για την πολιτιστική ιστορία του Ζαγοριού. Ακόμη, βαθύτατα θρησκευόμενο άτομο (είναι προτεστάντης), δεν κρύβει την πραγματική του συγκίνηση μπροστά στον πλούτο και την ατμόσφαιρα των θρησκευτικών μνημείων μας.

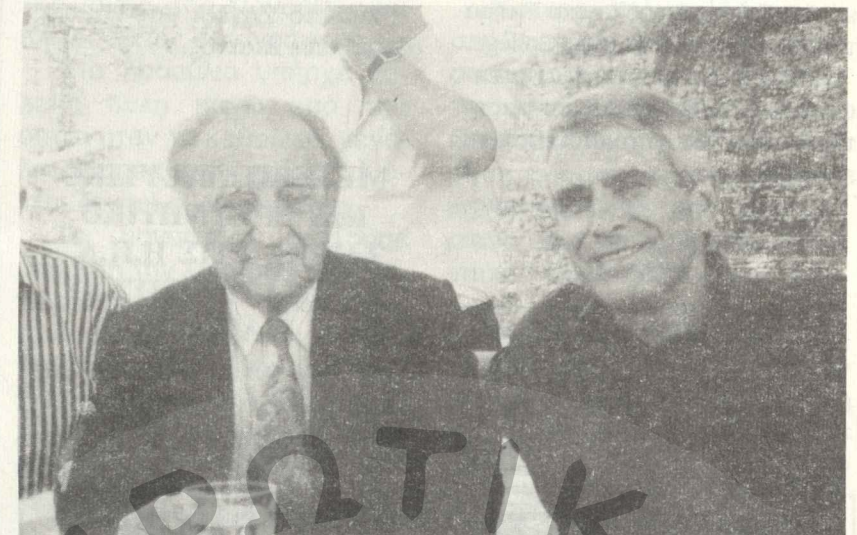

Με τον παλαιόμαχο Αλέκο Σαχίνη

Κατά τις περιηγήσεις του γνώρισε τις πιο απόμερες γωνιές του Κεντρικοδυτικού Ζαγοριού. Πέρασε το Βίκο από το Μονοδένδρι-Βιτοϊκό σε τρεις ώρες και ένα τέταρτο (όταν οι ντόπιοι μιλάνε για 4 ώρες), έφτασε στη Μονή Στομίου, ανέβηκε στη Μτελόη και την Κορούνα, θαύμασε το Ρογκοβό και τις αγιογραφίες του Τσεπελόβου, το Μουσείο του Αγάτιου Τόλη, την επιβλητική εκκλησία των Νεγάδων και την ιστορική Βαγγελίστρα. Ακόμη, σεργιάνισε στο Γυφτόκαμπο, στη Βίτσα, στο Δίλοφο, στην Ελάτη, στο Καπέσοβο, στο Βραδέτο, στην Αρίστη κι έφτασε μέχρι τη βρύση στον Αβραγόνο στο Πάπιγκο. Ζωήρη του επιθυμία να γνωρίσει και το υπόλοιπο Ζαγόρι πράγμα που πιστεύει να πραγ-

ματώσει όσο και καταλυτική αναβίωση του λαϊκού αμερικανικού τραγουδιού στην δεκαετία του 60. Ήταν ο πραγματικός δάσκαλος του Μπόμπ Ντίλαν, της Τζόαν Μπαές και του Φιλ Οκς. Δίκαια οι θαυμαστές του τον αποκαλούν «Πρωτοερέα των αμερικανικών συνθετών μπαλάντας».

Η δραστηριότητα του αναπτύχθηκε σε πολλούς τομείς της μουσικής. Ως συνθέτης λόγιας μουσικής σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Λιόν, στη Σκόλα Καντόρουμ του Παρισιού και στο Ωδείο του Σινσινάτι. Ως τραγουδιστής συμμετείχε σε παραστάσεις όπερας και ως συνθέτης έγραψε καντάτες και μπαλάντες με πιο γνωστή τη «Βενεζουέλα» που γνωρίσαμε και αγαπήσαμε τραγουδιμένη από τη βελούδινη

Ο Αμερικανός προσβευτής κ. Νάιλς στο Ριζαρείο Χειροτεχνικό Κέντρο Μονοδενδρίου

ματοποιήσει σύντομα.

Η ιδιαίτερη προσίμηση του κ. Νάιλς προς το Ζαγόρι δεν είναι τυχαίο γεγονός, αλλά συνδέεται με την όλη προσωπικότητα και ευαισθησία του διακεκριμένου αυτού διπλωμάτη. Πραγματικά, πολλοί λίγοι γνωρίζουν την προσωπική του ιστορία:

Ο Τόμας Νάιλς, Ρώσικης καταγωγής από τη μητέρα του, είναι γιός του Τζόν Τζέικομπ Νάιλς που ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς θεράποντες της παραδοσιακής και λαϊκής αμερικανικής μουσικής στον 20ο αιώνα. Ταμπένος από παιδί στην ανεύρεση, καταγραφή, διαφύλαξη, αλλά και αξιοποίηση του παραδοσιακού μουσικού πλούτου της πατρίδας του, ο Τζόν Τζέικομπ Νάιλς υπηρέτησε από τους μουσικούς που προετοίμασαν την

φωνή του Χάρι Μπελαφόντε.

Συλλέκτης και καταγραφέας παραδοσιακών τραγουδιών εκπόνησε και εξέδωσε πολλές συλλογές και δοκίμια. Για την ευεργετική συνεισφορά του στη λαϊκή και παραδοσιακή μουσική πέντε αμερικανικά Πανεπιστήμια, στα οποία, μεταξύ των άλλων, δίδαξε τον ανεκτίμητο επίτιμο διδάτορα.

Ο άλλος γιός του Τζόν Τζέικομπ Νάιλς είναι σήμερα μέλος Διευθυντής της Μοντέρνας Όπερας του Τέξας.

Αυτές σε γενικές γραμμές είναι οι ρίζες του κ. Τόμας Νάιλς.

Μια τέτοια συγκροτημένη προσωπικότητα με τέτοια κοινότητα δεν ήταν δυνατό να μη θαυμάσει και να μην αγαπήσει ειλικρινά τον ωραίο τόπο μας.

Α.

Εκφραση συγχαρητηρίων

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ι.Λ.Ε.Ζ με μεγάλη χαρά δέχτηκε την είδηση της εκλογής του εκλεκτού συμπατριώτη μας από το Κατέσοβο Γιώργου Παπαγεωργίου σε καθηγητή Α' βαθμίδας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στον Τομέα της Ιστορίας Νεωτέρων χρόνων. Συγχαίρει ολόθερμα το νέο μας Πανεπιστημιακό καθηγητή και του εύχεται καλή και ευδόκιμη σταδιοδρομία.

Το Ζαγόρι συνεχίζει την πλούσια πνευματική του παρέδοση.

H I.Λ.Ε.Ζ.

Ο συμπατριώτης μας από τη Λάϊστα κ. Νίκος Τζαμπούρας ιατρός γαστρεντερολόγος, επιμελητής του πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων αναχώρησε για το Λονδίνο, όπου με υποτροφία θα μετεκπαιδευτεί στην ειδικότητά του στο εκεί Ηπατολογικό και Γαστρεντερολογικό Τμήμα του Νοσοκομείου King's College.

Στον εκλεκτό επιστήμονα εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια και του ευχόμαστε πάντα επιτυχίες.

«Το Ζαγόρι μας»

Στο νέο επιστήμονα Κωνσταντίνο Βάντζιο, γιού του γνωριανού μας Αθανασίου Βάντζιου, που περάτωσε με επιτυχία τις σπουδές του και έλαβε το πτυχίο

Επιτοχίες συμπατριωτών μας

του γεωπόνου (φυτικής παραγωγής) από το Γεωργικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια και του ευχόμαστε μια καλή σταδιοδρομία.

Λεωνίδας-Σάββας, Μονοδενδρίτες

ΝΕΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Πρόκειται για τη Σουδενιώτισσα Δυκηγόρο Πελαγία Δ. Σουσιολούλου.

Πέραν της Νομικής επιστήμης, είναι τελειόφοιτος του Παντείου Πανεπιστημίου και έχει διεισδυτικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης.

Φέτος ήρθε πρώτη στις εξετάσεις για το Τμήμα Εμπορικών Ακολουθών της Σχολής Δημόσιας Διοίκησης.

Τιμά το Ζαγόρι μας και της αξίζει κάθε έπαινος.

ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ, ΣΤΙΣ Η.Π.Α., ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΙΣΣΑΣ ΓΙΑΤΡΟΥ

Αναχώρησε - αρχές Νοέμβρη 95- στις Η.Π.Α., με ετήσια εκπαιδευτική άδεια, η συμπατριώτισσα ειδικ. Αναισθησιολόγος Γιατρός,

Επιμελ. του Ιπποκράτειου Πανεπιστημίου Νοσοκομείου Αθηνών κα ΕΛΕΩΝΩΡΑ ΣΤΕΦ. ΤΖΟΥΦΗ, προκειμένου να πραγματοποιήσει, σε εξειδικευμένο Αμερικανικό Ιατρικό Κέντρο, ετήσιο, κατ' αρχήν, πρόγραμμα και ενδελεχή άσκηση και εξειδίκευση, βασικά στην καρδιοαναισθησιολογία και αναισθησιοαναλγησιολογία. Η Γιατρός κ. ΝΩΡΑ ΣΤΕΦ. ΤΖΟΥΦΗ, πρόσφατα έλαβε, με Ευρωπαϊκό ανιστηρό διαγωνισμό, το πανευρωπαϊκό Δίπλωμα Αναισθησιολογίας και Εντατικής Θεραπείας, από την : European Academy of Anaesthesiology με Άριστα και Διάκριση.

Μετά την ιδιαίτερη επιτυχή αυτή επιστημονική της διάκριση, η κα ΤΖΟΥΦΗ έλαβε τιμητική πρόσκληση, από το Ειδικό Διευθύν. Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της AUGUSTA, της Πολιτείας Τζόρτζια, (GEORGIA), των Η.Π.Α., όπου και εργάζεται εντατικά πλέον, ως φιλοξενούμενη-Εμμεσθη-Ερευνήτρια και Συνεργάτης του (Research Fellow on vascular Biology Center), σε ειδικό ταχύρρυθμο πρόγραμμα του φημισμένου αυτού Αμερικού Ιατρικού Πανεπιστημίου Κέντρου, (MEDICAL COLLEGE OF GEORGIA-ATLANTA-U.S.A.) και πραγματοποιεί και την επιστημονική της εργασία, για Διευθύν. Διδασκαλικό Δίπλωμα (P.H.P.) στο εξειδικευμένο αυτό κέντρο Βιολογίας Αγγείων, Καρδιάς και Θώρακος. Βασικό θέμα της επιστήμης της, αυτής μελέτης είναι:

«Η έρευνα-μελέτη του ενδοθελίου της πνευματικής κυκλοφορίας, σε ασθενείς που πάσχουν από οξεία πνευμονική ανεπάρκεια (A.R.D.S.), με σταθερή προοπτική την έγκαιρη, πλήρη και επιτυχή περαίωσή και λήψη: P.H.P. Ταυτόχρονα παρακολουθεί συστηματικά και έχει ευρύτατες ενδελεχείς μελέτες και πρακτική άσκηση, σε ιδιαίτερα σοβαρά αγγειακά, καρδιολογικά και θωρακικά περιστατικά, στα πολύ σύγχρονα και άριστα εξοπλισμένα χειρουργεία των Καρδιοχειρουργικών και Θωρακοχειρουργικών Κλινικών του προηγμένου αυτού Αμερικανικού Νοσοκομείου, όσο και στα εξαιρετικά Εργαστήρια, Βιβλιοθήκες του κλπ. και στις εφαρμοζόμενες και διαρκώς ανανεούμενες και εκσυγχρονιζόμενες τεχνολογικές μεθόδους, επιτεύξεις και πρακτικές, για την πλήρη πρόσκτηση τη σκοπούμε-

νης ειδικής εξειδίκευσής της, στη βασική Καρδιοαναισθησιολογία και Θωρακοχειρουργοαναισθησιολογία, που έχουν ευρύ μέλλον και λαμπρές προοπτικές για τον κλάδο της.

Η Σ.Ε. συγχαίρει την εκλεκτή συμπατριώσσα Γιατρά και της εύχεται τα βέλτιστα και καλή επάνοδο στην πατρίδα.

Η Ακαδημία Αθηνών βραβεύει τα «Εκπαιδευτήρια Δούκα»

Το Δεκέμβριο που μας πέρασε η Ακαδημία Αθηνών βράβευσε τα Εκπαιδευτήρια Δούκα για την έκδοση του πολυτελούς και συγχρόνως μοναδικού σε περιεχόμενο λευκώματος «ΜΝΗΜΕΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ».

Το λεύκωμα αποτελείται από 400 σελίδες μεγάλου σχήματος, 400 περίπου εγχρωμές φωτογραφίες, στις οποίες απεικονίζονται τα σπουδαιότερα σωζόμενα βυζαντινορθόδοξα μνημεία της περιοχής, στην κατάσταση που βρίσκονται σήμερα, αλλά και ως κορυφαίο Ιερό-μνημείο.

Το 1928, λόγω κλονισμού της υγείας του ήρθε στα Γιάννινα. Διορατικός και ευρύνους όπως ήταν, αγόρασε δυο μεγάλα σπίτια, απ' τα ανταλλάγματα της Εθνικής Τράπεζας.

Ένα στο Μεϊντάνι και τ' άλλο στον Πλάτανο το κράτησε ο ίδιος, βελτίωσε το σπίτι και φοι- εκδόσεων του Σχολείου, που μίμπε δυο στρέμματα αμπέλι δί- τη θεματολογία τους συμβάλλουν στην προβολή σταθερών αρχών και Σουδενιώτες ότι, εγκαθί- και αξιών, στην διατήρηση των ιστορικών μνημείων στα Γιάννινα τον ιδεωδών της φυλής μας και στην αντιμετώπιση επιτιμητικά σε τέ- πολτιστικές μας κληρονομιάς.

Μέσα και έξω από τα σύνορα της χώρας μας. Στον Πλάτανο το κράτησε ο ίδιος, βελτίωσε το σπίτι και φοι- εκδόσεων του Σχολείου, που μίμπε δυο στρέμματα αμπέλι δί- τη θεματολογία τους συμβάλλουν στην προβολή σταθερών αρχών και Σουδενιώτες ότι, εγκαθί- και αξιών, στην διατήρηση των ιστορικών μνημείων στα Γιάννινα τον ιδεωδών της φυλής μας και στην αντιμετώπιση επιτιμητικά σε τέ- πολτιστικές μας κληρονομιάς.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Συγχαρητήρια

Απευθύνουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια στην Αλεξάνδρα Βαρζώκα, κόρη του μέλους της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού μας κ. Βύρωνα Βαρζώκα, που αποφοίτησε 2η κατά σειρά βαθμολογίας από το Οικονομικό Παν/μιο Αθηνών και της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Το «Ζαγόρι μας»

ΔΩΡΗΤΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ

Αναστάσιος Φιλίππου Χατζής

Γεννήθηκε στα Κάτω Σουδενά το έτος 1888.

Τελείωσε το δημοτικό στο αγροναγωγείο του χωριού και λόγω της καλής επίδοσης προτάθηκε για τη Ριζάρειο, απ' την οποία απεφοίτησε με άριστα.

Στρατεύτηκε ως Αξιωματικός και υπηρέτηε σ' όλη τη διάρκεια των Βαλκανικών πολέμων. Παντρεύτηκε την Αθηνά Πλατή, που κατάγονταν απ' τη μεγάλη αρχοντική οικογένεια των Πλαταίων της Βήσσανης.

Μετά την αποστράτευση του ανέλαβε τη θέση του διευθυντού του Δημοτ. Σχολείου Κόνιτσας.

Οι γηραιότεροι τον θυμούνται όχι μόνο ως άριστο δάσκαλο, αλλά και ως κορυφαίο Ιερο-μνημείο.

Το 1928, λόγω κλονισμού της υγείας του ήρθε στα Γιάννινα. Διορατικός και ευρύνους όπως ήταν, αγόρασε δυο μεγάλα σπίτια, απ' τα ανταλλάγματα της Εθνικής Τράπεζας.

Ένα στο Μεϊντάνι και τ' άλλο στον Πλάτανο το κράτησε ο ίδιος, βελτίωσε το σπίτι και φοι- εκδόσεων του Σχολείου, που μίμπε δυο στρέμματα αμπέλι δί- τη θεματολογία τους συμβάλλουν στην προβολή σταθερών αρχών και Σουδενιώτες ότι, εγκαθί- και αξιών, στην διατήρηση των ιστορικών μνημείων στα Γιάννινα τον ιδεωδών της φυλής μας και στην αντιμετώπιση επιτιμητικά σε τέ- πολτιστικές μας κληρονομιάς.

Μέσα και έξω από τα σύνορα της χώρας μας. Στον Πλάτανο το κράτησε ο ίδιος, βελτίωσε το σπίτι και φοι- εκδόσεων του Σχολείου, που μίμπε δυο στρέμματα αμπέλι δί- τη θεματολογία τους συμβάλλουν στην προβολή σταθερών αρχών και Σουδενιώτες ότι, εγκαθί- και αξιών, στην διατήρηση των ιστορικών μνημείων στα Γιάννινα τον ιδεωδών της φυλής μας και στην αντιμετώπιση επιτιμητικά σε τέ- πολτιστικές μας κληρονομιάς.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας συγχαρητήρια και του εύχεται και στο μέλλον «Εκπαιδευτήρια Δούκα» να συνεχίσουν τις ωραίες τους δραστηριότητες, που τιμούν ιδιαίτερα το Ζαγόρι και να νικώτερα την χώρα μας.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας εκφράζει τα θερμά μας

816 ΕΚΑΤ. ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

ΕΡΓΑ ανάπτυξης και συντήρησης στο Ζαγόρι, ύψους 816 εκατομμυρίων δραχμών, περιλαμβάνει το Πρωτόκολλο Συνεργασίας ΥΠΕΧΩΔΕ και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που υπέγραψε πρόσφατα ο υπουργός Κώστας Λαλιώτης με το Νομάρχη Ιωαννίνων Νικ. Ζαμπυλά. Οι πόροι εξασφαλίζονται από το ΥΠΕΧΩΔΕ, από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους και οι παρεμβάσεις θα υλοποιηθούν κατά το διάστημα 1996-1999 από τη Νομαρχία και τους κατά τόπους δήμους και κοινότητες.

Όπως ανακοινώθηκε, το υπουργείο έχει εκπονήσει ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για τη διάσωση και ανάδειξη της φυσιογνωμίας και της πλούσιας αρχιτεκτονικής κληρονομιάς όλης της περιοχής και αφορά και τις 42 κοινότητες του ανατολικού, δυτικού και κεντρικού Ζαγορίου.

Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται έργα συντήρησης και διαμόρφωσης κοινόχρηστων χώρων (πλατειών και μονοπατιών), έργα συντήρησης και ανάπτυξης κ.ά.

Έτσι τα όμορφα χωριά μας θα μετατραπούν σε ένα ανοιχτό οικομυσειό.

Τα «ΝΕΑ» 13/196

ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης INTERSYN διοργανώνει επιδοτούμενα σεμινάρια για ανέργους στην περιοχή Ζαγορίου

1) «ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΑΠΗΤΟΥΡΓΙΑ»

Διάρκεια: 300 ώρες
Τόπος Διεξαγωγής: Άνω Πεδινα - Ζαγόρι

Δικαίωμα συμμετοχής: Απόφοιτοι Γυμνασίου - Λυκείου, κάτοικοι ευρύτερης περιοχής Άνω Πεδινών Ζαγορίου.

2) «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ MANAGEMENT ΚΑΙ MARKETING»

Διάρκεια: 200 ώρες
Τόπος Διεξαγωγής: Άνω Πεδινα - Ζαγόρι

Δικαίωμα συμμετοχής: Απόφοιτοι Γυμνασίου - Λυκείου, κάτοικοι ευρύτερης περιοχής Ζαγορίου

Για περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση Γραφεία INTERSYN, Τσιριγώτη 4-1ος όροφος τηλ. 31820

Νέα από τον τόπο μας

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Με πρόσφατη απόφαση της Νομαρχιακής Επιτροπής Παιδείας Ιωαννίνων καταργούνται τα Δημοτικά Σχολεία Κήπων και Λαϊστας από έλλειψη μαθητών.

Έτσι παρακολουθούμε τα τελευταία χρόνια, με μεγάλη μας λύπη, τη φθίνουσα πορεία του μαθητικού δυναμικού της περιοχής μας με αποτέλεσμα να λειτουργούν σήμερα στο Ζαγόρι ελάχιστα σχολεία κι αυτά ατροφικά, δηλαδή με αριθμό κάτω του κανονικού, —15 μαθητές— που απαιτείται για ένα μονοθέσιο σχολείο.

Μόνο στο Μονοδέντρι, απ' όλο το Ζαγόρι, λειτουργεί τριθέσιο δημοτικό σχολείο κι αυτό επειδή είναι οικοτροφείο, που ως γνωστόν συντηρείται από την Ριζάρειο. Κεφαλοχώρια, στα οποία άλλοτε έσφυζε η ζωή και τα σχολεία τους ήταν γεμάτα από μαθητές σήμερα, παρουσιάζουν μια τραγική ερήμωση και στα σοκάκια τους δε ακούγονται πια χαρούμενες παιδικές φωνές.

Σ.Θ.

ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΗ ΜΑΣ

Στις 8 Ιανουαρίου το απόγευμα ο 53χρονος συμπατριώτης μας από το Γρεβενίτη Χρήστος Ζουμπούλης, βρήκε τραγικό θάνατο καταπλακωθείς από δέντρο, που έκοβε στη δασική περιοχή του χωριού του «Πέντε Αλώνια».

Έτσι για πολλοστή φορά θρηνούμε το χαμό νέου συμπατριώτη μας, από την ενασχόλησή του στην κοπή δέντρων, όπως συνέβη με τόσους άλλους σε ανάλογες περιπτώσεις. Είναι τραγικό να χάνονται συμπατριώτες μας, οι οποίοι θα έπρεπε να γνωρίζουν πολύ καλά τους κινδύνους, που υπάρχουν στην κοπή, μεταφορά και κατεργασία των δένδρων του δάσους. Μεγαλύτερη προσοχή για να μη θρηνησουμε στο μέλλον και άλλα θύματα.

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ 5ο ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Στις 18/12/95 συνεδρίασε στους Κήπους το Διοικητικό

Συμβούλιο του 5ου Συμβουλίου Περιοχής της 7ης Γεωγραφικής Ενότητας (πρώην Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου) με θέμα την εκλογή Εκτελεστικής Επιτροπής, αφού με το Νόμο 2218/94 θεσμοθετήθηκαν Συμβούλια περιοχής, τα οποία κατέστησαν καθολικοί διάδοχοι των Αναπτυξιακών Συνδέσμων. Η σύνθεση της Εκτελεστικής Επιτροπής, όπως προέκυψε από τις εκλογές, έχει ως εξής:

Πρόεδρος: Γαβριήλ Παπαναστασίου, Πρόεδρος Ασπραγγέλων

Αντ'δρος: Άρης Τσουμάνης, Πρόεδρος Κουκουλίου

Μέλη: Νικόλαος Σιούλας, Πρόεδρος Καλωτάς

Ευάγγελος Νέσσερης, Εκπρόσωπος Άνω Σουδενών

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

Απόστολος Ντιναλέξης, Εκπρόσωπος

πρόσωπος Κατεσόβου

Η Σ.Ε. εύχεται στη νέα Εκτελεστική Επιτροπή όρεξη για δουλιά, για την προκοπή του τόπου μας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Σύλλογος Νέων Αρίστης
Ο ΣΝΑ ανασυντάσσεται πριν από το τέλος του '95 συνήλθε σε Γενική Συνέλευση και εξέλεξε το νέο Δ.Σ. που αποτελείται από: Γέτη Έφη - Πρόεδρος, Σκαμνέλο Βασίλη - Αντιπρόεδρος, Ζήση Κώστα - Γεν. Γραμματέα, Κωστοπούλου Άννα - Ταμία, Γέτη Νικόλαο - Μέλος

Το νέο Δ.Σ. ασχολήθηκε με την οργανωτική ανασύνταξη του Συλλόγου και καταρτίζει πρόγραμμα δραστηριοτήτων. Τις μένιναν, έγιναν οι γάμοι της γης των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, παρουσιάσαν στους κατοίκους του χωριού βίντεο και διαφάνειες από την περιοχή της κοιλάδας του Βοϊδομάτη και του υπόλοιπου Ζαγορίου. Την Πρωτοχρονιά, στην αίθουσα του σχολείου έκοψε τη βασιλόπιτα και μοίρασε δωράκια στα παιδιά Σταύρος Σικιωτής

ΙΑΕΖ - Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ-ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 1995

I. ΕΣΟΔΑ:
Χρηματικό υπόλοιπο 31-12-1994
Από λογ/σμό ΙΑΕΖ και Περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Τιμητικές εισφορές-Δωρεές-Συνδρομές	δρχ. 1.133.274
Διάθεση βιβλίων	» 3.832.040
Διάθεση τόμων Περιοδικού	» 25.700
Τόκοι	» 77.000
	» 97.353
Σύνολο	» 5.165.367

II. ΕΞΟΔΑ

Κοινόχρηστα πολυκατοικίας	δρχ. 300.000
Τηλέφωνο	» 264.700
Ηλεκτρικό ρεύμα	» 145.453
Υδρευση-αποχέτευση	» 13.396
Αμοιβή προσωπικού-καθαρίστριας	» 980.000
Γραφικά-ετικέτες	» 59.248
Επισκευή εκτυπωτή	» 7.000
Εκτύπωση Περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»	» 1.204.000
Εκτύπωση μπλοκ-φακέλων-εντύπων	» 12.000
Ταχυδρομικά τέλη	» 108.768
Επιστροφή αχρεωστήτως εισπραχθέντων	» 3.000
Ποσοστά Εισπράκτορα	» 72.900
Είδη καθαριότητας-υγιεινής	» 33.999
Δημόσιες σχέσεις	» 46.930
Διάφορα μικροέξοδα	» 11.616
Διαμόρφ. χώρου Ηρώου της Ζαγορίσιας γυναίκας	» 1.482.364
Σύνολο	» 4.745.374
Ήτοι έσοδα	5.165.367
έξοδα	4.745.374
Υπόλοιπο στη νέα χρήση	419.993

Ιωάννινα 10 Ιαν/ρίου 1996

Ο Πρόεδρος ΑΠ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ Ο Γεν. Γραμματέας ΘΑΝ. ΣΑΚΕΛΑΡΙΔΗΣ Ο Ταμίας ΙΩΑΝ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ

ΑΡΙΣΤΗ

Συγχαρητήρια

— Στη Θηρεσία Μιχ. Παπακώστα, που πέτυχε στο διαγωνισμό του Υπουργείου παιδείας για καθηγήτρια Μουσικής θεομά συγχαρητήρια και γρήγορο διορισμό.

Το «Ζ» μας

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Αρραβώνες

— Στη χωριανή μας Ανδρομάχη Κομπάρου που έδωσε αμοιβαία υπόσχεση γάμου με τον Δημήτρη Παππά ευχόμαστε καλά στέφανα.

Πολ. Συλ. Ασπραγγέλων

Γάμοι

— Στις 16 Δεκεμβρίου, στον ερό Ναό Αγίου Γεωργίου Ιωαννίνων, έγιναν οι γάμοι της γης των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, παρουσιάσαν στους κατοίκους του χωριού βίντεο και διαφάνειες από την περιοχή της κοιλάδας του Βοϊδομάτη και του υπόλοιπου Ζαγορίου.

Τους ευχόμαστε ολόψυχα καλή ευτυχία.

Πολ. Συλ. Ασπραγγέλων

ΒΙΤΣΑ

Ευχαριστήριο

— Είκοσι εννέα (29) φοιτητές και φοιτήτριες διαφόρων πανεπιστημίων, καταγόμενοι από τη Βίτσα-Ζαγορίου.

Ευχαριστούμε θερμά την Εκτελεστική Επιτροπή του κληροδοτήματος Αγγελικής Παπάζο-λου, για το σημαντικό βοήθημα τούτων δραχμών τριών εκατομμυρίων (3.000.000) που μας χορήγησε, ήτοι από 103.000 δρχ. τον καθένα, κατά το έτος 1995.

Η παραπάνω χειρονομία της Εκτελεστικής επιτροπής συμβάλει αποφασιστικά στην ολοκλήρωση των σπουδών μας.

Βίτσα 28 Δ/βρίου 1995

Οι φοιτητές και φοιτήτριες

Γάμοι

— Τον πολυγαπητό μας ανεμίο και εξάδελφο Νικόλαο Νικολαΐδη, καθηγητή και τη δίδα Ανθή Μότση, καθηγήτρια ξένων γλωσσών που παντρεύτηκαν, ευχόμαστε κάθε χαρά και ευτυχία στη ζωή τους. Εγκάρδιες ευχές για τους γάμους των παιδιών τους στέλνουμε και στους γονείς τους Φίλιππα και Ελένη Νικολαΐδη και Κωνσταντίνο και Ελευθερία Μότση.

Ιωάννης Νικολαΐδης

Ελευθερία Νικολαΐδου

— Στις 30 Δεκεμβρίου στον ερό Ναό Αγίας Μαρίνας, έγιναν οι γάμοι του χωριανού μας Νίκο Φ. Νικολαΐδη καθηγητού Μουσικής και της Ανθούλας Κ. Μότση καθηγήτριας Αγγλικής Φι-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

λολογίας. Τους νεόνυμφους εγκάρδια συγχαίρω και του εύχομαι υγεία, χαρά και κάθε ευτυχία στη νέα τους ζωή.

Φ. Βαταβάλης

Αρραβώνες

— Η αγαπημένη μας ανεμιά Κορνηλία Χ. Παπαδημητρίου φιλόλογος και ο Εύελπς Κώστας Παπάς αρραβωνιάστηκαν. Ολόθερμα συγχαίρουμε το ταιριαστό ζευγάρι και του ευχόμαστε καλά στέφανα.

Φ. Βαταβάλης

— Η αγαπητή μας Ιουλίτσα Κ. Κατσαδήμα, αρχαιολόγος και ο Αντώνιος Βλάχος, γιανρός, έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση γάμου. Το ευτυχισμένο ζευγάρι εγκάρδια συγχαίρουμε και του ευχόμαστε καλά στέφανα.

Φ. Βαταβάλης

— Την χωριανή μας Μαριάνθη Ν. Καραγιώργη που αρραβωνιάστηκε με τον Αγαμέμνονα Πετυχέα αστυνομικό από το Λουτράκι, συγχαίρουμε εγκάρδια και ευχόμαστε καλά στέφανα.

Φ. Βαταβάλης

ΔΙΚΟΡΦΟ

Θάνατοι

— Πέθανε σε βαθιά γεράματα στα Γιάννινα και τάφηκε στο χωριό του ο Μιχάλης Καραγιάννης.

Στα παιδιά του Θεόφιλο και Γεωργία τα θερμά μας συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

— Στον ανηψιό μου Κωστάκη Τόμο που πέτυχε στην Ιατρική σχολή Ιωαννίνων και στην εγγονή μου Παρούλα Δούβλη νηπιαγωγό που πήρε και το πτυχίο της Φιλοσοφικής. Θερμά συγχαρητήρια.

Μάνθος Οικονομίδης

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Θάνατοι

— Πέθανε στη Γαλλία όπου διέμενε και ανέπτυσε τη δραστηριότητά του, ο συμπατριώτης μας Λάκης Στεργίου σε ηλικία 58 ετών.

Η κηδεία του έγινε πάνδημη στη γενέτειρά του στο Καπέσοβο την Τετάρτη 17 Ιανουαρίου.

Στους δικούς του εκφράζουμε από καρδιάς τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Το «ΖΑΓΟΡΙ μας»

Συγχαρητήρια

— Στην ανεμιά μας και εξάδελφη Αλεξάνδρα Β. Βαζζάκα

που απεφοίτησε 2η κατά σειρά βαθμολογίας από το Οικονομικό Παν/μιο Αθηνών εκφράζουμε τα θερμά συγχαρητήρια και της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Οι θεοί της Αχιλλέας-Αλίκη τα εξάδελφια Κώστας-Κίμων-Φυλλιά

ΛΑΪΣΤΑ

Θάνατοι

— Απεβίωσε στις 10 Οκτωβρίου 1995 στη Θεσσαλονίκη η Μαργαρίτα Βασιλείου Μπρούμπη. Την διέκρινε η ευγένεια, το χριστιανικό ήθος και η αγάπη της για τη Λαϊστά.

Θερμά Συλλυπητήρια στις κόρες τις Μαρίκα, Χαρίκλεια και Βάσω.

Σ.Ε.

ΜΟΝΟΔΕΝΑΡΙ

Γεννήσεις

— Το ζεύγος Βασιλείου και Ντίνας Δαλκαβούνη απόκτησαν το δεύτερο τους παιδί μια χαριτωμένη κορούλα. Ευχόμαστε στους ευτυχισμένους γονείς να τους ζήσει και να είναι τυχερή. Οικογ. Σάββα Θεοδώρου

Θάνατοι

— Τον περασμένο μήνα πέθανε και τάφηκε στο Μονοδένδρι η υπερεκατοντούτης χρηστή δέσποινα Δροσούλα Π. Λαδιά, που ως την τελευταία τους πνοή διατηρούσε σε άριστη κατάσταση τις σωματικές και πνευματικές της δυνάμεις και εντύχησε να χαρεί στη ζωή τέσσερα παιδιά, δέκα εγγόνια και δέκα πέντε δισέγγονα. Ποια καλύτερη μνήμη για την εκλιπούσα; Ας είναι ελαφρό το χώμα που τη σκέπασε.

Σ.Θ.

— Στις 14 του Γενάρη πέθανε σε ηλικία 73 ετών ο συμπατριώτης μας Παναγιώτης Στέας συνταξιούχος εκπαιδευτικός, τ. Γενικός Επιθ/τής Μ.Ε. και η κηδεία του έγινε την επομένη στα Γιάννινα με τη συμμετοχή πλήθους συγγενών και φίλων.

Στους οικείους του εκφράζουμε τα βαθύτατα συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Συλλυπητήρια

— Για τον εκλεκτό, τον εξαίρετο Ζαγορίσιο από το Μονοδένδρι, αλησμόνητο Παναγιώτη Στέα, τον καταξιωμένο εκπαιδευτικό, τον ανεκτίμητο σύζυγο, το στοργικό αδελφό, το θαυμαστό

πατέρα και παππού, που τόσο πρόωρα χάθηκε, συλλυπούμαι εγκάρδια τις οικογένειες Στέα και Πανατζή Τζαμπούρα. Ο Θεός ας τον αναπαύσει με τους δικαίους.

Ας είναι αιώνια η μνήμη Σου Παναγιώτη.

Ε.Γ.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στο Βόλο η συγχωριανή μας Λουκία Καραδήμου-Δούβλη. Το Δ.Σ. του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΚΑΜΝΕΛΙΤΩΝ εκφράζει στους οικείους της, θερμά συλλυπητήρια.

— Πέθανε και κηδεύτηκε στο Σκαμνέλι ο μπαρμπα Γιάννης Τζιάσιος πατέρας του γραμματέα της Κοινότητάς μας.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα του χωριού μας που τον σκεπάζει. Το Δ.Σ. του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΚΑΜΝΕΛΙΤΩΝ εκφράζει στα παιδιά του και τις αδερφές του θερμά συλλυπητήρια.

ΤΣΕΠΕΑΟΒΟ

Θάνατοι

Τον τελευταίο καιρό πέθαναν πολλοί άνθρωποι στο Τσεπέλοβο. Η Αριστούλα Παπαζογλου, ο Θωμάς Τάγκας, ο Χριστόδουλος Τσαβαλάς κι αμέσως μετά η μάνα του Φαίδρα Τσαβαλά και τέλος ο Κων/νος Καπερώνης. Εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στους οικείους των αποθανόντων.

Το «Ζαγόρι μας»

ΚΗΠΟΙ

Θερμά συγχαρητήρια

Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στην πραγματική Ζαγορίσια γυναίκα από το χωριό μας Κήποι «Ελένη Γ. Οικονομίου που ξόδεψε τόσα πολλά λεπτά για να βάλει κεντρική θέρμανση (καλοριφέρ) στην εκκλησία του χωριού μας.

Όλοι οι χωριανοί και πιο πολύ τα ανήματα της Στέφας και Ρούλα θα την θυμούνται με αγάπη και σεβασμό.

Θεία να ζήσει σαν τα ψηλά βουνά και το παράδειμά σου να το ακολουθήσουν και άλλοι χωριανοί.

Στέφανος-Ρούλα Ντισοπούλου

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟ

Στο κέντρο του χωριού Φραγκάδες-Ζαγορίου σε περσιπτη θέση (άνωθεν κεντρικής πλατείας) ευάερο και ευήλιο.

Πληροφορίες στα τηλέφωνα: 01-9815009, 01-8964153 και 0651-79286

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Στη μακρινή Γαλλία πέθανε ο συγχωριανός μας Νικόλαος (Λάκης) Στεργίου, σε ηλικία 58 χρονών. Ήταν επιτυχημένος επιχειρηματίας (διατηρούσε οικο μόδας) σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κι όταν το επέτρεπαν οι δουλειές του επισκέπτονταν το αγαπημένο του χωριό. Η γυναίκα του Χριστιάνα και ο γιός του Κωστάκης είχαν την ευτυχία νάρθουν περισσότερες φορές και να χορτάσουν το χωριό για πολλές μέρες. Τώρα ήρθε μια και καλή κι αυτός. Λάκη, σε περιμένει η αγαπημένη θεία σου Ευλαλία και η λατρεμένη γιαγιά σου Βικτωρία.

Θάσαι δίπλα στο όμορφο σπίτι σου, κάτω απ' την καταπράσινη Γραδιάστα και στ' αλώνι της Παναγίας θ' ακούς φωνές χωριανών, χαρούμενες και λυπημένες, όμως οικείες και ποθητές. Μπροστά σου θ' απλώνεται το Καπέσοβο, το ίδιο μικρό και συμμαζεμένο, όπως τ' άφησες και όλα ίδια κι απaráλλαχτα, όπως στα παιδικά σου χρόνια. Στην χαροκαμένη μάνα σου Ιουλία και στην θεία σου Ελένη Βασιλά, καθώς και στην Χριστιάνα και το γιό σου Κωστάκη, ευχόμαστε ο θεός ν' απαλύνει όπως μπορεί τον πόνο τους.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΚΩΣΤΑΣ ΞΕΝ. ΤΡΑΚΗΣ

Τον Νοέμβριο του περασμένου χρόνου, πέθανε στα Γιάννενα, ο Κώστας Ξεν. Τράκης, δεινός στη χρήση του ντεφιού, ακούρατος τραγουδιστής, και γνωστός πέραν των ορίων του Νομού Ιωαννίνων, αναπόσπαστο μέλος της Κομπανίας των Τράκηδων.

Γεννήθηκε στα Άνω Πεδινά του Ζαγοριού του 1919 γιός του Ξενοφώντα Τράκη. Από τα μικρά του χρόνια κοντά στον πατέρα του, διάσημο λαουτιέρη, διάλεξε το ντέφι, αναντικατάστατο μέχρι σήμερα όργανο στην απόδοση όλων των παλιών τραγουδιών, και αποτέλεσε έκτοτε τη μόνιμη παρουσία του στην Κομπανία των Τράκηδων, επί σαράντα και πλέον χρόνια.

Πέραν όμως από την επαγγελματική του ικανότητα και τελειότητα διακρίνονταν για την τιμιότητα, την ειλικρίνεια, τον αλτροισμό τους, την αμέτρητη μετριοφροσύνη και καλωσύνη, καθώς και μια αξιοπρεπή κοινωνική συμπεριφορά, η οποία επικρατούσε σε όλη την Κομπανία, και η οποία απετέλεσε και τον πόλο έλξης προς αυτή στην προτίμησή της, στα καθορισμένα γλέντια του Ζαγοριού, καθώς και στα κατά καιρούς πολλαπλά και διάφορα οικογενειακά γλέντια προσφεύγοντας στον Κώστα για τη συμφωνία και ανάληψη του γλεντιού από την Κομπανία του.

Χάρη στην άρτια καθ' όλα κατάρτιση στην τέχνη του, καθώς και στην επαινετή συμπεριφορά των, η δράσις των επεξετάθη και πέραν των ορίων του Νομού Ιωαννίνων Αθήνα-Λάρισα-Θεσσαλονίκη όπου και το ζαγορίσιο στοιχείο.

Τα πέντε από τα επτά μέλη της Κομπανίας των Τράκηδων έχουν πάρει μέχρι σήμερα το μακρινό ταξίδι, ο αγός όμως αυτής θα παραμείνει για πολλά χρόνια στα Μεσοχώρια του Ζαγοριού, στα Αρχοντικά και όπου αλλού έπαιξαν στη διαδρομή της δράσης των.

Ο άκαιρος θάνατος του Κώστα έφερε τη θλίψη στην οικογένειά του στους συγγενείς και στους φίλους του. Ένας από τους φίλους του και εγώ, που μαζί με τα παραπάνω λόγια απευθύνω την ευχή η μνήμη του να είναι Αιώνια.

Οδυσ. Σκούρτης

Επαγγελματική δραστηριότητα

Θεόδωρος Κων/νου Αγγελακόπουλος
Πολιτικός Μηχανικός
Ε.Μ.Π.

Μελέτες, κατασκευές, άδειες οικοδομών
Ειδικός διακανονισμός για τους Ζαγορίσιους

Τηλ: 01-9815009

Ευχές

Στα ανήμια μας

1. Βασίλη και Αλίσ Ζώη,
2. Εύη και Σάκη Νάτση και
3. Κώστα και Βάσω Φιλίδη που όλοι τους γίνανε γονείς του δεύτερου τέκνου τους (οι πρώτοι κόρης και οι άλλοι γιων) ευχόμαστε να τους ξήσουν γερά, χαρούμενα κι ευτυχισμένα.

Οι θείοι τους
Βύρων και Έρη Βαζζώκα

ΝΕΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

Από το παρόν τεύχος του περιοδικού μας ανοίγουμε ξεχωριστή στήλη με τα ονόματα νέων συνδρομητών για να γίνει γνωστό σε όλους τους αναγνώστες, πως το «ΖΑΓΟΡΙ μας» συνεχώς προοδεύει και με τη συνδρομή των φίλων του θα μπορέσει ν' ανταποκριθεί πλήρως στις προσδοκίες τους.

Η στήλη με τα ονόματα που ακολουθεί αφορά του νέους συνδρομητές συνολικά για το έτος 1995.

α/α ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

1. Αγγελολοπούλου Ελένη
2. Αναγνωστοπούλου Μαρία
3. Αρκουμάνη Φερενίκη
4. Βάντζιου-Βελίκα Καίτη
5. Βασδέκης Ιωάννης
6. Βογιατζής Αναστάσιος
7. Γατσέλου Παναγιώτα
8. Γεροκόστας Βαγγέλης
9. Γιαννάκης Δημήτριος
10. Γκάνη Ειρήνη
11. Γκογιάννος Προκόπιος
12. Γόγολος Ανδρέας
13. Δάφη - Τζαφλίδου Μάρθα
14. Δριγκόπουλος Γεώργιος
15. Ευθυμίου Ιωάννης
16. Θάνου Αριστούλα
17. Καίσαρη Άντζελα
18. Καψάλης Νικόλαος
19. Κέντρος Ιωάννης
20. KOLAKA-KRALIOS MARIA
21. Κόμης Κων/ντινος
22. Κόρμπου Μαριάνθη
23. Κουρτόγλου Γεώργιος
24. Λέντζαρης Ιωάννης
25. Λευτεριώτου Αγλαΐα
26. Μαγκίδη-Κουμπουλή Γεωργία
27. Ματσόπουλος Φάνης
28. Ματσόπουλος Νίκος
29. Μυτιληναίου Ειρήνη
30. Οικονόμου Σωκράτης
31. Παλαιολόγος Γεώργιος
32. Πολιτιστικός Σύλλογος Τσεπελόβου
33. Πουλιμένου Τούλα
34. Ράπτης Θωμάς
35. Ράπτης Πλάτων
36. Σαφαρίκας Αικατερίνη
37. Σκαμνέλος Βασίλειος
38. Σουλτάνης Κων/ντινος
39. Τζόκα Πηνελόπη
40. TOLIS SPIROS
41. TSAPARIS PERICLIS
42. Τσατοπούλου Αντζελίνα
43. Τσατοπούλος Χρήστος
44. Τσεκούρα Έλλη
45. Τσουμάνης Κων/ντινος
46. Φράγκα Λαμπρινή
47. Φροντηστήρια Φραγκούλη Π.
48. Χατζηχρήστου Βασιλική

Σημείωση: Θα ήταν σοβαρή παράλειψη αν δεν αναφερόμαστε με την ευκαιρία αυτή στη μεγάλη συμβολή της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής, η οποία έχει αναλάβει να πληρώνει τις συνδρομές όλων των Κοινοτήτων του Ζαγοριού.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

- Π. Φάληρο
Κολωνάκι
Ιωάννινα
Αθήνα
Αγ. Παρασκευή-Αττικής
Αθήνα
Ιωάννινα
Αθήνα
Ιωάννινα
Ιωάννινα
Καλλιθέα-Αττικής
Κουκούλι
Ιωάννινα
Ιωάννινα
Ξάνθη
Γαλάτσι-Αττικής
Βουλιαγμένη-Αττικής
Ελαφτότοπος
Ιωάννινα
U.S.A.
Ιωάννινα
Περιστέρι-Αττικής
Θεσσαλονίκη
Ιωάννινα
Αθήνα
Ιωάννινα
Αθήνα
Ιωάννινα
Μεταμόρφωση-Αττικής
Ιωάννινα
Μυτιλήνη
Τσεπέλοβο
Κέρκυρα
Καπέσοβο
Ιωάννινα
Ιωάννινα
Ιωάννινα
Τσεπέλοβο
Ιωάννινα
Belgium
Αίγυπτος
Νάξος
Συκιές
Κυψέλη-Αττικής
Ιωάννινα
Θεσσαλονίκη
Θεσσαλονίκη
Πειραιάς

Η Συντακτική Επιτροπή

Το Ζαγόρι, η Ήπειρος και οι Βλάχοι

Κατάγομαι από τη Βωβούσα του Ανατολικού Ζαγοριού, όπως άλλως το λένε και βλαχοζάγορο!

Μολονότι είμαι επαγγελματικά εγκατεστημένος στην Βέροια από 35ετίας, παντρεμένος με Βεροιώτισσα, η οποία μου χάρισε δυο παιδιά, τιτούχους, είμαι στενά συνδεδεμένος με τα μέρη μας.

Πάω κάθε καλοκαίρι στο τριήμερο πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής στις 26 Ιουλίου στο χωριό μου να ακούσω το ζηλευτό Ηπειρώτικο κλαρίνο.

Δηλώνω με υπερηφάνεια στους συντοπίτες Μακεδόνες, ότι η Ήπειρος κάνει μόνο εξαγωγή από τα θαμνάσια τραγούδια της, έχοντας την καλύτερη δημοτική μουσική από όλη την Ελλάδα!

Είμαι συνδρομητής στην εφημερίδα «Πρωινός Λόγος» των Ιωαννίνων, στο αγαπητό περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» και στην μηνιαία εφημερίδα των Αθηνών «Ηπειρώ-

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

10.000

Βασδέκης Ευθύμιος (3)
Τζιρκας Δ. Αθανάσιος (3)
Φραγκούλη Μαρία (2)

8.000

Μανδαλάς Μιλτιάδης

6.000

Κομπάρης Μάκης (2)

5.500

Χατζής Κων/νος

5.000

Αποστολίδης Τάσης

Βορόπουλος Ιωάννης

Βότσης Θωμάς

Γεωργιάδης Πέτρος

Ζαχαράδης Βασίλειος

Ζούγκου-Θεοδωρή Αμαλία

Καράσκα-Αποστολίδη Εμμορφία

Κωτοσιδής Βασίλειος

Λεοντίδης Βασίλειος

Στεργίου Ιωάννης

Τσουριάδη Ελένη

Τσεκούρα Δημ. Έλλη

Χαρισιάδης Ναπολέων

3.500

Φίλης Ιωάννης

3.000

Αλεξανδρής Κων/νος

Αλεξιάδης Φρίξος

Ανδρώνης Ιπποκράτης

Βασδέκης Κων/νος

Γιαννάκης Δημήτριος

Γιαννακός Ευριπίδης

Γκίτσας Αγησίλαος

Κακαγιά-Κεράλα Δανάη

Λίλη Δωροθέα

Ματσόπουλος Νίκος

Μπούνα Κατίνα

Ντισσοπούλου Λίλιαν

Ντιναλέξη Αθηνά

Παγιάτη-Ανδρώνη Βιλεμίνη

Παπαρούσης Διονύσιος

Ρούκα-Κουρτζή Ελένη

Σακελλαρίου Χαρίκλεια

Σφάγγος Ιωάννης

Τζιάσος Χαράλαμπος

Τσολακίδη-Ανδρώνη Ισαβέλα

Φράγκα Λαμπρινή

τικό Μέλλον». Διαβάζω δε ανελλιπώς τους τόμους του κ. Νικολαΐδη, τα τόσο επιμελώς τεκμηριωμένα «Γιάννινα του μεσοπολέμου».

Τις μηνιαίες εκδόσεις τις διαβάζω σε χρονικό διάστημα τριών δεκαετιών και τον «Π. Α.» από αρκετά χρόνια, για να έχω επαφή με τα της Ήπειρου.

Τελείωσα την Ζωσιμαία Σχολή, είχα δε την τιμή να είμαι και σημαιοφόρος.

Στην προτελευταία τάξη του γυμνασίου, η Ζωσιμαία γιόρταζε τα 100 χρόνια από την ίδρυση της. Την τιμήσε με την παρουσία του και ο γενικός διευθυντής του υπουργείου Παιδείας, ο οποίος στον λόγο του είπε: Η Ήπειρος έδωσε το 90% των μεγαλοεργετών της Ελλάδος. Το σχολίασα με φίλους μου ότι είναι όλοι τους σχεδόν Βλάχοι (να μην παραινούνται μόνο π.χ. οι Πόντιοι!). Αβέρωφ, Τσιτσας, Ζάππας και Σίνας, από τους οποίους οι τρεις πρώτοι Μετσοβίτες.

Το κέντρο όμως φέρθηκε αχάριστα με την Ήπειρο, επειδή την θυμήθηκε πολύ σπάνια και ελάχιστα, έχοντας σχεδόν την πρωτιά της πιο παραμελημένης γωνιάς της Ελλάδος. Πάλι η Ήπειρος, με την γενναία 8η Μεραρχία, σταμάτησε τους εισβολείς Ιταλούς.

Τους τελευταίους δύο μήνες, έγινε μεγάλος ντόρος για την Εγνατία Οδό, στο ξύπνημά μας μετά το καμπίκι που δεχθήκαμε από τους Τούρκους με την Παρα-Εγνατία και φοβάμαι μην προηγηθούν, επειδή δυστυχώς εμείς κινούμαστε πολύ τεμπέλικα.

Η Παρα-Εγνατία θα αρχίζει από το DURAZO (Δυρράχιο) της Αλβανίας, όπως το παλαιό ρωμαϊκό μεγαλούργημα.

Παράλληλα της διαδρομής της ρωμαϊκής Εγνατίας, βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό του βλάχικου πληθυσμού, που είναι απόγονοι των φρουρών των συνόρων, οι οποίοι σε στενή και μακρόχρονη επαφή, αιώνων, με τους ρωμαίους, έμαθαν μια γλώσσα τους αρκετή ρωμαϊκή χροιά.

Από τους βλάχους, μόνο στην Αλβανία ζουν 500.000 αρβανιτοβλάχοι... φαρισάρότες!

Οι βλάχοι φοιτητές που πάνε στην Ιταλία ή Ρουμανία για πανεπιστημιακές σπουδές, μαθαίνουν την γλώσσα της χώρας, αντιστοίχως, σε τρεις μήνες, επειδή έχουν πολύ μεγάλο αριθμό βασικών λέξεων, που είναι κοινές. Οι συμφοιτητές των από την Ελλάδα που δεν ξέρουν βλάχικα, δυσκολεύονται περισσότερο με την γλώσσα.

Οι βλάχοι έδωσαν μεγάλο αριθμό διακεκριμένων προσωπικοτήτων στην Ελλάδα, μολονότι ο πληθυσμός τους είναι κάπως περιορισμένος.

Στην εθνεγερσία μας, έδωσαν πολλούς καπεταναραίους και μαχητές, ο δε εμπνευστής της Ρήγας Φεραίος, ήταν βλάχος!

Ο πρώτος πρωθυπουργός της Ελλάδος ήταν ο Κωλέττης από το Συρράκο από όπου και οι Ζαλοκώστας και Κρουσάλλης.

Ο ιδρυτής της Εθνικής Τραπέζης, Γεώργιος Σταύρος, βλάχος, η δε κό-

ρη του Γ. Λάμπρου πρωθυπουργού, πρώτη κυρία της Ελλάδος, σύζυγος του πρωθυπουργού Τσαλδάρη!

Στον εμφύλιο πόλεμο, προσωπική κριτική πρώτου μεγέθους είναι οι βλάχοι.

Ο στρατηγός Σαράφης από την Θεσσαλία, ο Τζίμας από την Σαμαρίνα, κρατιά μέλος του κομμουνιστικού... τριουμβιράτου. Ο αρχιστράτηγος Γούσιος από το Συρράκο, μετά την απομάκρυνση του Μάρκου το 1948, στο επαγγέλμα του τσαγκάρης, όπως και ο... Τσαουσέσκου.

Ο Ξακουστός οικονομολόγος Σβάλος, βλάχος από το Μοναστήρι, καθηγητής πανεπιστημίου στην Θεσσαλονίκη και πρόεδρος της κυβερνήσεως του βουνού.

Ας επανέλθουμε όμως με την Εγνατία.

Προχωρούμε πολύ δειλά, με μεγάλη αργοπορία, που χαρακτηρίζει τα μεγάλα μας έργα.

Μην ξεχνάτε το παράδειγμα της σήραγγας Κατάρας, που ακόμη δεν λειτουργεί, μετά από 10 χρόνια που την άρχισαν!

Ξυπνήσαμε κάπως αργά να κάνουμε μετρό στο τέλος του αιώνα (πότε θα τελειώσει). Οι μεγαλοπόλεις της Ευρώπης έχουν μετρό προ πολλού, ακόμη και το Βουκουρέστι, μολονότι στρίμωξαν το ζωνάρι τους στις πέντε 10ετίες του κομμουνιστικού παραδείσου!

Διάβαζα στο δίτομο βιβλίο του Άγγλου THOMAS HUIZ: Ιστορία του ισπανικού εμφύλιου πολέμου που μνημόνευε σε δύο σημεία για το μετρό της Βαρκελώνης και αυτό το... 1937!

Διάβαζα στην εφημερίδα «Πρωινός Λόγος» στις 29 του περασμένου μηνός, δηλώσεις του κ. Ζαμπιλά, για την έγκαιρη κατασκευή της Εγνατίας Οδού.

Κάποτε, προ εξαμήνου περίπου, διάβαζα ότι το κόστος της Ε.Ο θα κυμάνθαι στα 600 δις περίπου, από τα οποία πάνω από τα 2/3 τα χορηγεί η ΕΟΚ, για την ακρίβεια 432 δις!

Ο πάντοτε μαχητικός βουλευτής Καλογιάννης, μας προ-σγειώνει στην πραγματικότητα.

Το μήκος της Ε.Ο., ως τα σημεία Κήπων Καστανιών της Τουρκίας είναι 770 χλμ. Κάθε χλμ κοστίζει δυο δις, σύνολον 1.320 δις. Με τα 432 δις της ΕΟΚ, μας μένουν 880 δις.

Πώς θα τα βγάλουμε πέρα όταν το χρέος μας ξεπερνά τα 80 τρις και όταν οι υπάλληλοι και συνταξιούχοι ζητούν αυξήσεις;

Είναι 110 χλμ τελειωμένα και προγραμματίζονται για του χρόνου άλλα 140 ελπίζουμε να μην μείνουν στα χαρτιά!

Η κατασκευή της Εγνατίας, θα απασχολούσε μεγάλο αριθμό εργατών, μια που η ανεργία είναι από τα δυσχερέστερα εθνικά μας προβλήματα.

Αλλά, βαστάει η ραχοκοκαλιά μας, έξοδα 880 δις, όπως το σχολίασε ο κ. Κεφαλογιάννης;

Μοιάζει πολύ με το ρητό: Το μεν πνεύμα πρόθυμο, η δε σαρξ ασθενής!

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΣ
Γιατρός - Βέροια

Υ. Γ. 1:

Θα κλείσω με κάτι ευχάριστο για το Ξακουστό μας Ζαγόρι:

Διάβαζα στον τελευταίο τόμο του κ. Νικολαΐδη για τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, ένα δημοσίευμα στην εφημερίδα «Ελευθερία», στις 26/6/1930.

Είναι δαιμόνιοι άνθρωποι οι Ζαγορίσιοι. Οι τε ενδημούντες και οι εκτός του Ζαγοριού εγκατεστημένοι ή παρεπιδημούντες. Θωρούν εαυτούς, ως αφρόκρεμα των Ηπειρωτών, αγαπούν το Ζαγόρι των, περισσότερο από ότι αγαπούν οι άλλοι τα τμήματά των και θεωρούν τιμή των οι Ζαγορίσιοι ότι είναι ή κατάγονται από το κλεινόν Ζαγόρι.

Αυτό τους κάνει τους Ζαγορίσιους να είναι οι πλέον φιλοπάτριδες από τους άλλους Ηπειρώτες και ερωτώμενοι οι Ζαγορίσιοι πόθεν είναι, δεν λένουν ότι είναι Ηπειρώτες ή από την Ήπειρο, αλλά Ζαγορίσιοι από το Ζαγόρι!!!

Υ. Γ. 2:

Αξιόλογοι βλάχοι από το Μέτσοβο, ήταν ο στρατηγός Παπάγος και ο πολιτικός Ευάγγελος Αβέρωφ. Το Μέτσοβο δεν έδωσε μόνο τους πολυάριθμους μεγαλοεργετές.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

5.500

Ατζεμπούλου Αικατερίνη (2)

5.000

Βασδέκη Ολυμπία (2)

Ζούγκη-Γκούρη Νίκη (2)

Μιτσόπουλος Στέφανος (3)

Νότης Δημοσθένης (2)

Ντιναλέξης Γεώργιος (2)

Περιστέρι Ιωάννης (2)

Σουλτάνης Κων/νος (2)

2.500

Βέλλη Δ. Βασιλίνα

Γεωργιάδη Δημήτρη

Γιαννάρης Νικόλαος

Γκογιάννης Προκόπιος

Δημοπούλου-Δούκα Πωλίτσα

Δούκα Φιλομήλα

Δούμας Αθανάσιος

Ζαχαράδης Ευθύμιος

Ζινδρινής Γεώργιος

Ζινδρινής Χριστόδουλος

Ζωϊδής Ιωάννης

Καραγιαννιόπουλος Χρήστος

Λιόντος Αθανάσιος

Λιόντος Παναγιώτης

Λιόντος Τσεπελίδου Κλεονίκη

Μουτσόπουλου Νίκη

Παπαγιάννου Στάθης

Παπαχρήστος Δημήτριος

Πλιμαίικας Δημήτριος

Τσογιάννης Ιωάννης

Τσογίλης Χρήστος

Φανίκα-Πετρελή Μαρία

2.000

Μπιτσιάκη Ξανθή

Παλιάρκα Στεφανία

ΣΗΜ: Οι μέσοι σε παρένθεση αριθμοί δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΕΛΑΤΗ

Συγχαρητήρια

— Συγχαίρω θερμά τον αγαπητό μου εγγονό Δημήτρη Μιχαλόπουλο, που πήρε το πτυχίο της Γυμναστικής Ακαδημίας και του εύχομαι ολόψυχα καλή σταδιοδρομία.

Η γιαγιά του
Βεατρίκη Βέλλη

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου προσφέρθηκαν τα παρακάτω ποσά:

— Η κ. Πηνελόπη Σολωμού - Βερτοδούλου 25.000 δρχ. στη μνήμη των γονέων της Βασιλικής και Αλεξίου και των αδελφών της Ιουλίας και Χρήστου.

— Η κ. Χρυσάνθη Λιόγκα-Ζήνα 10.000 δρχ. στη μνήμη του συζύγου της και των αδελφών της.

— Η κ. Έλλη Μίσιου-Μπάφα 5.000 δρχ. στη μνήμη της αδελφής της Μαίρης Πριμηκύρη.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΛΑΤΙΝΩΝ

Οι Ελατινοί συνέχισαν τις εισφορές τους για την ενίσχυση του Συλλόγου για την εξόφληση των χρεωλυσίων του Κοινοτικού Αναψυκτηρίου-Ξενώνα Α' Δόση

Παύλος και Αναστάσιος Φακανάς	δρχ. 100.000
Αθηνά Τσονίδου-Κουλούρα	» 20.000
Μαριγώ Θεοδώρου-Δημαρά	» 20.000
Αγλαΐα Θεοδώρου	» 10.000
Αθανάσιος Πολύζος	» 10.000
Β' Δόση	
Τιτίκα Βέλλη-Δογορίτη	δρχ. 1.000.000
Φάνης Γ. Πορφύρης	» 50.000
Ανώνυμος	» 120.000
Κίμων Κούπαρης	» 50.000

Χρήστος Μάνθος	» 50.000
Μιχαήλ Καπόπουλος	» 50.000
Θεοφάνης Τσάνος	» 50.000
Ιωάννης Τσονίδης	» 50.000
Μαρίνα Δ. Σκαρβέλη-Τσομπανίδη	» 30.000
Γερ. Στεργιόπουλος	» 30.000
Αριστοτ. Καζαντζής	» 20.000
Ηρακλής Θεοδώρου	» 20.000
Δημήτριος Η. Βέλλης	» 15.000
Απόστολος Δεματάτης	» 10.000
Ιωάννης Θεοδώρου	» 10.000

Τα Συμβούλια της κοινότητας και του Συλλόγου τους ευχαριστούν και εύχονται να τους μιμηθούν και άλλοι.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Ευχαριστήριο

— Ο Κων/νος Ζαμπαλάς, πρόσφερε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου το ποσό των 5.000 δρχ., στη μνήμη του αδικοσκοτωμένου εγγονού του αστυνομικού Κων/νου Ζαμπαλά και το ποσό των 2.000 δρχ. στη μνήμη του θείου του Επαμεινώνδα Ράπτη.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ

ΚΑΠΕΣΟΒΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ευχαριστήριο

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Καπεσοβιτών Αττικής ευχαριστεί θερμά τα μέλη της:

1) ΡΑΠΤΗ ΜΙΧΑΗΛ του Λεωνίδα-επιχειρηματία-ΕΛΑΣΥΝ Α.Ε.Ε. Αλ. Πάντου 24-26 Καλλιθέα 176 71 τηλ. 9231193 και

2) ΤΟΛΟΓΛΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ - Θεωρητικά Φροντιστήρια - Χαρ. Τρικούπη 39 Ιωάννινα - 0651/77666 για τη Δωρεά - χορηγία του ποσού των 400.00 δρχ. (200.000 ο καθένας) για τα έξοδα της έκδοσης του ημερολο-

γίου της Αδελφότητας.

3) Τον Χαράλαμπο Χαμακιώτη - επιχειρηματία - Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις για τη δωρεά του ποσού των 50.00 δρχ.

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας εύχεται και ελπίζει ότι η χειρονομία αυτή των παραπάνω μελών θα βρει μιμητές.

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ

Πρόσφεραν υπέρ της Εκκλησίας του Αγ. Αθανασίου:

1. Νίκος Ι. Σουσιόπουλος	δρχ. 50.000
2. Σπύρος Κλ. Καπελλίδης	δρχ. 20.000
3. Ιωάννα Καλατζή	δρχ. 20.000

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Ευχαριστήρια

Ευχαριστούμε θερμά την συμπατριώτισσά μας Κλεονίκη Κεκριδίου, η οποία πρόσφερε 10.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου του χωριού μας.

Η Εκκλ. Επιτροπή

Για την εκπλήρωση των σκοπών του Περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

— Η Ριζάρειος Εκκλησιαστική (ΡΕΣ) Για την ετήσια συνδρομή των 44ων Κοινοτήτων του Ζαγοριού, δρχ. 110.000

— Ο κ. Αγάπιος Τόλης, στη μνήμη της αγαπημένης του μητέρας Αικατερίνης Τόλη, για τη συμπλήρωση ενός έτους από του θανάτου της, δρχ. 10.000

— Η κ. Ξανθίπη Τσάντη, στη μνήμη της Ευθαλίας Βάλλα και Μαρίας Κίτσιου, δρχ. 10.000

— Η κ. Ιουλία Τσάντη, στη μνήμη του αγαπημένου και αλησμόνητου εξαδέλφου της Γεωργίου Βίκα, δρχ. 5.000

— Η κ. Μαρία Φανίκα - Πετρέλη, στη μνήμη του αγαπημένου της πατέρα Φωκίωνα Φανίκα, δρχ. 2.500

— Ο κ. Αριστοφάνης Πορφύρης, στη μνήμη του Κώστα Βαρζώκα από το Καπέσοβο, δρχ. 10.000

— Η οικογένεια του κ. Αριστοφάνη Πορφύρη, στη μνήμη της Ιουλίας Βοχοτόπουλου, δρχ. 10.000

Η Σ.Ε. ευχαριστεί θερμά.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ιδρυτής:

KIMΩN KYPIAZHΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

Σίνα 4 454 45 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 79286 - 74.000

FAX 79286

ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔ.
† ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
† ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
Υπεύθυνος για το Νόμο:
ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ
Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.
Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα
Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
4. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ
5. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
6. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
7. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣ.
8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές, εμβάσματα:
ΘΑΝΑΣΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 45
και Μηροπωλείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Ιωάννινα 45444.
Κατώτερη ετήσια συνδρομή δρχ. 2.500

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
- Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41
(Στοά Καμπέση)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44

Προσφορές για το Ηρώο της Ζαγορίσιας γυναίκας

- Η κ. Αικατερίνη Ατζεμοπούλου, δρχ. 4.500
- Ο κ. Αθανάσιος Λιόντος, στη μνήμη της αγαπημένης του συζύγου Θεοδούλας Λιόντου, δρχ. 2.500

Η ΙΛΕΖ ευχαριστεί θερμά